

**Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału
Powiatowego Banku Spółdzielczego w Gostyniu
według stanu na dzień 31.12.2016 roku**

I. Informacje ogólne.

1. Powiatowy Bank Spółdzielczy w Gostyniu z siedzibą w Gostyniu, ul. 1 Maja 18, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2016 roku.
2. W 2016 roku PBS w Gostyniu prowadził działalność poprzez:
  - a) Centrale w Gostyniu,
  - b) Oddział w Borku Wlkp.
  - c) Oddział w Pogorzeli,
  - d) Oddział w Piaskach,
  - e) Filie w Pępowie,
  - f) Filie w Krobi,
  - g) Punkt Kasowy przy Urzędzie Skarbowym w Gostyniu do 31.03.2016 roku
  - h) Punkt Kasowy ul. Łokietka 1 w Gostyniu,
  - i) Punkt Kasowy ul. Słowackiego 73 w Gostyniu
  - j) Punkt Kasowy ul. Górna 22 w Gostyniu
3. Bank rozpoczął działalność walutową 01.07.2016 roku
4. Terenem działania Banku jest obszar województwa wielkopolskiego.
5. Bankiem Zrzeszającym jest SGB Bank SA w Poznaniu.
6. PBS w Gostyniu na dzień 31.12.2016 roku nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

II. Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami.

1. PBS w Gostyniu stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:
  - a) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
  - b) metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego,
  - c) metodę standardową w zakresie ryzyka walutowego.
2. Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne polityki, strategie i procedury, które odnoszą się do identyfikacji, pomiaru monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka. „Ogólna strategia zarządzania ryzykiem w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Gostyniu” opisuje sposób zarządzania ryzykiem w Banku, kryteria uznawania ryzyka za istotne, zasady funkcjonowania systemu limitów oraz generalną skłonność do podejmowania ryzyka. Integralną częścią tej strategii są strategie zarządzania poszczególnymi ryzykami, w których uwzględniono strukturę i kompetencje wynikające z Regulaminu Organizacyjnego Banku m.in. Rady Nadzorczej, Zarządu, Komitetu Zarządzania Ryzykami, Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz i innych wydziałów czy komórek zarządzających danym ryzykiem.
3. W obowiązującej w Banku „Ogólnej strategii zarządzania ryzykiem w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Gostyniu” określono kryteria uznawania ryzyk bankowych za istotne. W „Procedurze szacowania kapitału wewnętrznego” wraz załącznikami dotyczącymi ryzyka Istotne / Nieistotne zawarto przeprowadzone w tym zakresie badanie.
4. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, zalicza się:
  - a) ryzyko kredytowe,
  - b) ryzyko płynności,
  - c) ryzyko stopy procentowej,
  - d) ryzyko operacyjne,
  - e) ryzyko walutowe.

Ryzyko kredytowe.

A. strategie i procesy zarządzania.

Działalność kredytowa Banku jest zasadniczym sposobem inwestowania środków finansowych Banku. Jej uzupełnieniem jest działalność związana z lokowaniem środków na rynku pieniężnym i kapitałowym. Wynika ona z potrzeby zapewnienia Bankowi płynności finansowej, dywersyfikacji ryzyka i zagospodarowania nadwyżek, z uwzględnieniem rentowności tych operacji.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i ilości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych.

Obszarem działalności Powiatowego Banku Spółdzielczego w Gostyniu jest przede wszystkim teren powiatu gostyńskiego oraz województwa wielkopolskiego.

Uwzględniając uwarunkowania otoczenia makroekonomicznego oraz specyfiki działania Powiatowego Banku Spółdzielczego w Gostyniu, wyznacza się cztery podstawowe założenia realizacji celu podstawowego polityki kredytowej:

1. dążenie do zwiększania portfela kredytowego Banku z zachowaniem bezpieczeństwa kredytowego,
2. dążenie do unifikacji procedur i usprawnienia obsługi klienta,
3. pozyskiwanie i satysfakcjonująca obsługa klientów strategicznych w obrębie:
  - a) jednostek samorządowych,
  - b) małych i średnich przedsiębiorstw,
  - c) rolników,
  - d) osób fizycznych.
4. nawiązywanie współpracy z Bankiem Zrzeszającym w odniesieniu do grup klientów, których kompleksowa obsługa przekracza aktualne możliwości Powiatowego Banku Spółdzielczego w Gostyniu.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym opiera się o obowiązujące przepisy i wewnętrzne regulaminy procedury dotyczące kredytowania, tworzenia rezerw celowych itp. Bank prowadzi ostrożną politykę kredytową w stosunku do wszystkich występujących na terenie działania gałęzi gospodarki, analizując sytuację gospodarczą, stosując różnego rodzaju formy zabezpieczenia niwelując stopień zagrożenia. Działania podjęte przez bank w zakresie polityki kredytowania i zasad zarządzania ryzykiem kredytowym koncentrowały się na optymalnym zabezpieczeniu Banku przed nadmiernym ryzykiem w stosunku do pojedynczego kredytu jak i łącznego zaangażowania kredytowego. Zapobieganie przed zbyt dużym wzrostem ryzyka kredytowego odbywa się między innymi poprzez aktualizację obowiązujących regulaminów i procedur kredytowych, wzmocnienie monitoringu i kontroli kredytowej a także instytucjonalnej i windykacji kredytowej. Poziom utworzonych rezerw celowych zabezpieczał całkowicie poziom kredytów zagrożonych i był adekwatny do ponoszonego ryzyka kredytowego.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku przebiega w następujących etapach;

1. identyfikacja czynników ryzyka kredytowego.
2. ocena oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka (limity).
3. monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka.
4. wdrażanie technik redukcji ryzyka.
5. zarządzanie ryzykiem rezydualnym (w tym analiza ryzyka ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie).
6. testy warunków skrajnych.
7. kontrola zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym analiza ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych).

B. struktura i organizacja zarządzania wskazanym rodzajem ryzyka.

Kompetencje i odpowiedzialność w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym.

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem kredytowym i akceptuje zasady polityki kredytowej Banku.
2. Podmiotami odpowiedzialnymi za opracowanie, wdrażanie i przestrzeganie zasad polityki kredytowej są:

- a) Prezes Zarządu Banku pełniący nadzór nad wdrożeniem i przestrzeganiem zasad polityki kredytowej,
- b) Dyrektor ds. kredytów w Centrali oraz Dyrektorzy Oddziałów/ Fili Banku – za identyfikację ryzyka kredytowego poszczególnych kredytobiorców ocenianych i monitorowanych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Banku oraz za przygotowanie analizy portfela kredytowego na podstawie zgromadzonej sprawozdawczości,
3. Komitet Kredytowy, opiniujący ryzyko transakcji kredytowych.
4. Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz, odpowiedzialny za opracowanie propozycji rodzajów i wysokości limitów wewnętrznych, ich okresowej weryfikacji, analiz ryzyka kredytowego, wewnętrznych regulacji Banku. Wyniki analiz ryzyka kredytowego w postaci sprawozdania kwartalnego podlegają opiniowaniu przez Komitet Zarządzania Ryzykami Banku, a następnie przedstawiane są do akceptacji przez Zarząd Banku. Zaakceptowane sprawozdania dotyczące zarządzania ryzykiem kredytowym przedstawiane są Radzie Nadzorczej dwa razy w roku tj. po zakończeniu półrocza oraz roku obrachunkowego.
5. Stanowisko Audytu Wewnętrznego przeprowadza kontrolę poprawności zarządzania ryzykiem kredytowym.
6. Każdy pracownik Banku zobowiązany jest do:
  - a) realizacji Strategii Banku w zakresie pozyskiwania depozytów i udzielania kredytów,
  - b) zgłaszania kierownictwu informacji o niepokojących sygnałach, mogących wpłynąć niekorzystnie na sytuację Banku (obserwacja zachowań klientów),
  - c) dbania o jak najlepszy wizerunek Banku, oraz do rzetelnej obsługi klientów,
  - d) kształtowania pozytywnych relacji z klientami Banku,
  - e) przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku oraz przeprowadzania rzetelnej kontroli bieżącej.

C. zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka.

Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz Banku dokonuje pomiaru i oceny ryzyka portfela kredytowego w cyklu kwartalnym generując raporty zawierające zestawienia liczbowe oraz ich interpretację z rekomendacją dalszych działań, które przedstawia Komitetowi Zarządzania Ryzykami Banku do zaopiniowania.

- po zaopiniowaniu przez Komitet Zarządzania Ryzykami – raporty są prezentowane Zarządowi Banku kwartalnie, oraz półrocznie Radzie Nadzorczej Banku.
- analiza kwartalna przeprowadzana jest według stanu na ostatni dzień kwartału i przygotowana do 20 dnia miesiąca po zakończonym kwartale. Wyniki pomiarów zestawiane są w celach porównawczych z kwartałem poprzednim i analogicznym roku poprzedniego.
- Zarząd Banku może wyznaczyć również indywidualny zakres sporządzania analiz w miarę potrzeb pojawiających się w działalności Banku.

Badanie ryzyka kredytowego portfela kredytowego w Banku obejmuje:

1. analizę ilościową z uwzględnieniem:
  - a) dynamiki oraz struktury podmiotowo-produktowej obligacji kredytowego ogółem i w podziale na jednostki organizacyjne,
  - b) poziomu, dynamiki i struktury zobowiązań pozabilansowych ogółem i w podziale na jednostki organizacyjne,
  - c) poziomu, dynamiki i struktury ekspozycji zagrożonych oraz wysokości utworzonych rezerw,
  - d) poziomu oraz dynamiki znaczących, dużych i wysokich zaangażowań,
  - e) poziomu i dynamiki kredytów udzielonych członkom Zarządu Banku i organów statutowych oraz osobom na kierowniczych stanowiskach,
  - f) poziomu i dynamiki ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
2. analizę wskaźnikową obejmującą w szczególności poniższe wskaźniki udziału:
  - a) ekspozycji zagrożonych (ogółem i w poszczególnych kategoriach) w ekspozycjach ogółem,
  - b) rezerw w ekspozycjach zagrożonych ogółem,
  - c) ekspozycji znaczących, dużych i wysokich zaangażowań w portfelu ogółem,
  - d) ekspozycji zagrożonych znaczących, dużych i wysokich zaangażowań w portfelu znaczących zaangażowań,

- e) ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości oraz zabezpieczonych hipotecznie w stosunku do sumy bilansowej oraz w stosunku do portfela kredytowego ogółem.
3. ocenę realizacji limitów zaangażowań.

W cyklach kwartalnych przygotowywane są raporty zawierające wyniki analiz, które obejmują:

1. strukturę podmiotowo-produktową obliża kredytowego ogółem i w podziale na jednostki organizacyjne,
2. podmioty zakwalifikowane do dużych i wysokich zaangażowań,
3. największe zaangażowania Banku w odniesieniu do limitów koncentracji, określonych w Prawie Bankowym.

Limity zaangażowań.

W celu dywersyfikacji ryzyka kredytowego Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające jego poziom.

Zarząd Banku określa:

- a. limity wynikające z ustawy Prawo Bankowe

Opis limitu	Limit zewnętrzny	Limit wewnętrzny Banku
Limit A Dla podmiotu dominującego lub zależnego od Banku lub podmiotu zależnego od podmiotu dominującego wobec Banku (art. 71 ust. 1 ustawy)	łącznie zaangażowanie Banku nie może przekroczyć 25% funduszy własnych Banku	łącznie zaangażowanie Banku nie może przekroczyć 25 % funduszy własnych Banku
Limit B Dla podmiotu niepowiązanego z Bankiem, w sposób określony w Limicie A (art. 71 ust. 1a ustawy)	łącznie zaangażowanie Banku nie może przekroczyć 25% funduszy własnych Banku	łącznie zaangażowanie Banku nie może przekroczyć 25% funduszy własnych
Limit C Suma kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych, poręczeń i innych zobowiązań pozabilansowych udzielonych Członkom Zarządu albo Rady Nadzorczej Banku, osobom zajmującym kierownicze stanowiska w Banku oraz podmiotom powiązanym z nimi kapitałowo lub organizacyjnie (art. 79a ust. 4 pkt 1 i art. 79c ustawy)	nie może przekroczyć 25% funduszy podstawowych Banku	nie może przekroczyć 24% funduszy podstawowych Banku
Limit D Zaangażowanie wobec jednej jednostki samorządu terytorialnego (kredyty udzielone + kredyt wnioskowany) – 20% zaangażowania wobec JST nie może przekroczyć	nie może przekroczyć 25% funduszy podstawowych Banku	nie może przekroczyć 25% funduszy podstawowych Banku

- a) pracownik rekomendujący zawarcie transakcji kredytowej, zobowiązany jest przed podjęciem decyzji: ustalić poziom łącznego zaangażowania; zidentyfikować powiązania kapitałowe oraz organizacyjne i porównać je z dopuszczalnymi poziomami norm koncentracji zapisanymi w Zasadach, nie dopuszcza się przekroczeń limitów zapisanych w Prawie bankowym.
- b) pozytywna rekomendacja kredytowa może zostać wydana, jeśli łączne zaangażowanie, po udzieleniu rekomendowanego kredytu, nie spowoduje przekroczenia żadnego z limitów koncentracji zaangażowań z osobna.

- c) pracownicy rekomendujący zawarcie transakcji kredytowej skutkującej przekroczeniem ustalonych limitów jednostkowych, muszą o tym poinformować podejmującego decyzję, a po podjęciu decyzji kredytowej dokonać odpowiedniego wpisu w rejestrze przekroczeń.
- b. Globalne limity dla podmiotów niefinansowych:
- a) znaczących, indywidualnie istotnych, dużych i wysokich zaangażowań ustalone jako procentowy stosunek do funduszy własnych Banku.

Rodzaj zaangażowania	Maksymalna wysokość
Wysokie zaangażowania	100%
Duże zaangażowania	200%
Indywidualnie istotne	200%

- c. Odniesieniowe limity – rozumiane jako wyrażony w procentach maksymalny możliwy udział struktury kredytów w obligu kredytowym, dla podmiotów niefinansowych, w podziale na:

- a) w ramach ogólnego portfela;

Przedsiębiorstw i spółek państwowych	5%
Przedsiębiorstw i spółek prywatnych i spółdzielnie	12%
Przedsiębiorców indywidualnych	15%
Jednostki samorządu terytorialnego (JST)	25%
Rolników indywidualnych	90%
Osoby prywatne	25%

- b) w ramach działalności gospodarczej ustala się dodatkowo limity w podziale na:

Kredyt inwestycyjne	85%
Kredyty obrotowe	30%

- d. Limit branży – rozumiany jako wyrażony w procentach maksymalny, możliwy udział kredytów udzielonych kredytobiorcom działającym w tej samej branży w obligu kredytowym ogółem;

Symbol branży (SEKCJE)	Nazwa branży	% obliża kredytowego ogółem
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	90%
B	Górnictwo i wydobywanie	1%
C	Przetwórstwo przemysłowe	5%
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1%
E	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1%
F	Budownictwo	2%
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	8%
H	Transport i gospodarka magazynowa	3%
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2%
J	Informacja i komunikacja	1%
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7%
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2%

M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2%
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1%
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	25%
P	Edukacja	1%
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1%
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1%
S	Pozostała działalność usługowa	2%
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1%
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	1%
W	Inne (<i>w tym osoby prywatne</i>)	30%

- e. Limit zaangażowań zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia lub zabezpieczonych przez tego samego dostawcę zabezpieczenia - rozumiane jako wyrażony w procentach maksymalny możliwy udział kredytów w obliгу kredytowym.

Nazwa zabezpieczenia	% obliга kredytowego ogółem
Weksel własny i poręczenie wekslowe	65%
Poręczenie cywilne	10%
Zastaw rejestrowy	2%
Przewłaszczenie	8%
Blokada lokaty	3%
Kaucja	2%
Cesja wierzytelności	6%
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	20%
Hipoteka pozostała	55%
Gwarancja	2%
Ubezpieczenie kredytobiorcy	25%
Pozostałe zabezpieczenia	8%
Ekspozycje niezabezpieczone	2%

f. Jednostkowe limity:

Rodzaj kredytu	Maksymalna kwota jednostkowa
Kredyt na działalność gospodarczą	4.000.000 zł
Kredyt preferencyjny na finansowanie działalności rolniczej i przetwórstwa rolno-spożywczego w tym:	
- podstawowa działalność rolnicza	4.000.000 zł
- działy specjalne produkcji rolnej	4.000.000 zł
- przetwórstwo rolno-spożywcze	4.000.000 zł
Kredyt konsumencki	255.550 zł
Kredyt mieszkaniowy	700.000 zł
Pożyczka hipoteczna	500.000 zł
Kredyt dla Jednostki samorządu terytorialnego	15.000.000 zł
Gwarancja lub poręczenie udzielone na zlecenie	250.000 zł

- a) w indywidualnych przypadkach Zarząd może podjąć w ramach posiadanych kompetencji decyzję kredytową o przekroczeniu ustalonych limitów jednostkowych.
- b) podjęcie decyzji kredytowej skutkującej przekroczeniem ustalonych limitów jednostkowych następuje w oparciu o przygotowaną w formie pisemnej:
- analizę dotychczasowej współpracy z kredytobiorcą,
  - analizę ekonomiczno – finansową osiągniętych przez kredytobiorcę wyników,
  - skuteczność i wartość proponowanych zabezpieczeń,
- c) decyzje kredytowe skutkujące przekroczeniem ustalonych limitów jednostkowych winny być odnotowane w Arkuszu oceny klienta oraz zarejestrowane po jej podjęciu, w Rejestrze przekroczeń prowadzonym przez Zespół Zarządzania ryzykami i analiz. Rejestr przekroczeń prezentowany jest Zarządowi Banku w okresach kwartalnych.

g. Limity zaangażowań w jednorodny instrument finansowy – rozumiane jako wyrażony w procentach maksymalny możliwy udział kredytów do obliża kredytowego ogółem.

Nazwa instrumentu finansowego	% do obliża kredytowego ogółem
Kredyty obrotowe	20%
Kredyty w rachunku bieżącym	15%
Limit w ROR	2%
Kredyty w rachunku karty kredytowej	1%
Kredyty na zakup papierów wartościowych	1%
Kredyty inwestycyjne bez JST	75%
Kredyty inwestycyjne dla JST	25%
Kredyty na cele konsumpcyjne	10%
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	20%
Kredyty na nieruchomości komercyjne i pozostałe	15%
Kredyty na zakupy ratalne	1%
Pozostałe kredyty konsumpcyjne	1%

h. Limity dla podmiotów finansowych:

a) jednostkowy limit kredytowy w wysokości 24% funduszy własnych

i. Pozostałe limity związane z:

a) finansowaniem nieruchomości oraz zabezpieczonych hipotecznie - które szczegółowo zostały opisane w „Zasadach zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonym hipotecznie w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Gostyniu”,

Rodzaj limitu	Maksymalna wysokość limitu
Limit koncentracji podmiotowej EKZH*	
Udział EKZH* osób fizycznych w portfelu kredytowym	15% portfela kredytowego
Udział EKZH* działalności rolniczej w portfelu kredytowym	80% portfela kredytowego
Udział EKZH* – przedsiębiorstwa prywatne i spółdzielnie w portfelu kredytowym	10% portfela kredytowego
Udział EKZH* – przedsiębiorców indywidualnych w portfelu kredytowy,	10% portfela kredytowego
Udział EKZH* – fundusze i fundacje w portfelu kredytowym	3% portfela kredytowego
Limit związany z długością okresu umowy	
Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych nieruchomości, których okres kredytowania przekracza 5 lat, w portfelu kredytów ogółem	85% portfela kredytowego

Rodzaj limitu	Maksymalna wysokość limitu
Limit koncentracji podmiotowej EKFN*	
Udział EKFN* osób fizycznych w portfelu kredytowym	12% portfela kredytowego
Udział EKFN* działalności rolniczej w portfelu kredytowym	55% portfela kredytowego
Udział EKFN* – przedsiębiorstwa prywatne i spółdzielnie w portfelu kredytowym	6% portfela kredytowego
Udział EKFN* – przedsiębiorców indywidualnych w portfelu kredytowy,	6% portfela kredytowego
Udział EKFN* – fundusze i fundacje w portfelu kredytowym	2% portfela kredytowego
Limit związany z długością okresu umowy	
Udział ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości, których okres kredytowania przekracza 5 lat, w portfelu kredytów ogółem	65% portfela kredytowego

Rodzaj limitu	Maksymalna wysokość limitu
EKZH /sumy bilansowej	55% sumy bilansowej
EKZH / portfela kredytowego	650% portfela kredytowego
EKZH / funduszy własnych	90% funduszy własnych

b) detalicznymi ekspozycjami kredytowymi - które szczegółowo zostały opisane w „Zasadach zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Gostyniu.

Rodzaj kredytu	% udziały do sumy bilansowej
Kredyty gotówkowe	7,5%
Limit w ROR	1,5%
Karty kredytowe	1,0%
Zobowiązania pozabilansowe	1,0%

D. zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz strategii i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka.

1. Ryzyko kredytowe Banku jest zagrożeniem spłaty kredytu wraz z odsetkami w umownych terminach, spowodowanym trudnościami w realizacji umowy kredytu. Może ono zatem występować w stopniu niewielkim lub też znaczącym. Istotne przy analizie ryzyka kredytowego jest odróżnienie;
  - a) ryzyka pojedynczego kredytu, oraz
  - b) ryzyka łącznego portfela kredytowego.
2. Pojedyncze ryzyko zależy od wysokości możliwej straty (równej maksymalnej wartości kredytu) i prawdopodobieństwa jej wystąpienia.
3. Łączne ryzyko kredytowe zależne jest od wysokości pojedynczych kredytów, prawdopodobieństwa ich niespłacenia i współzależności między poszczególnymi pojedynczymi kredytami. Im mniejsza jest ta wzajemna zależność tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych, zwiększając w ten sposób łączne ryzyko kredytowe.
4. Metodą zabezpieczenia się przed nadmiernym ryzykiem w działalności kredytowej jest odpowiednio prowadzone zarządzanie ryzykiem zarówno w odniesieniu do pojedynczego kredytu, jak i łącznego zaangażowania kredytowego.
5. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczego kredytu polega na:
  - a) badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu oraz prawidłowym zabezpieczeniu ekspozycji kredytowej poprzez stosowanie standardów kredytowych,
  - b) ograniczeniu wysokości kredytu poprzez jednostkowe limity zaangażowań,
  - c) bieżącym monitoringu kredytowym i zabezpieczeń kredytowych,
  - d) dokonywaniu okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw,
  - e) prawidłowym prowadzeniu windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami,
  - f) kontroli działalności kredytowej.
6. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego przeprowadzane jest za pomocą:
  - a) dywersyfikacji ryzyka (limity),
  - b) analizy skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych,
  - c) analizy struktury portfela kredytowego,
  - d) monitorowania ekspozycji zagrożonych,
  - e) przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych polegających w szczególności na:
    - organizacji bezpiecznych systemów podejmowania decyzji kredytowych,
    - prawidłowym przepływie informacji,
    - odpowiednim doborze i szkoleniu personelu,
    - nadzorze nad działalnością kredytową.
7. W przypadku gdy poziom ryzyka kredytowego okazuje się nieakceptowalny Bank podejmuje działania zmierzające do ograniczenia tego poziomu.
8. Bank prowadzi monitoring ekspozycji kredytowych w całym okresie ich funkcjonowania.
9. Bank klasyfikuje kredyty i zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym i gwarancyjnym i tworzy na nie rezerwy, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.
10. Powiatowy Bank Spółdzielczy w Gostyniu dąży do tego aby poziom kredytów zagrożonych w obliżu kredytowym ogółem nie przekroczył 5%, a w przypadku detalicznych ekspozycji kredytowych 2%. Przekroczenie określonego powyżej poziomu kredytów zagrożonych ogółem stanowi sygnał do dokonania szczególnej analizy przyczyn tego przekroczenia oraz podjęcie stosownych działań.
11. W Banku stosowane są techniki ograniczania ryzyka kredytowego tj.:
  - a) Pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16.12.2008r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. nr 235 poz. 1589), zwanego dalej "Rozporządzeniem". Bank przyjmuje zabezpieczenia zgodnie z Instrukcją ustanawiania prawnych form zabezpieczeń wierzytelności Banku.
  - b) Pomniejszanie wag ryzyka przypisywanych ekspozycjom kredytowym - na podstawie załącznika nr 4 do uchwały KNF w sprawie adekwatności kapitałowej.

- c) Techniki redukcji ryzyka kredytowego – zgodnie z załącznikiem nr 17 do uchwały nr 76/2010 KNF w sprawie adekwatności kapitałowej.

Ryzyko płynności.

A. strategia i proces zarządzania.

Strategię zarządzania ryzykiem płynności opracowano w oparciu o wytyczne wynikające z Rekomendacji P dotyczącej systemu monitorowania płynności finansowej banków wydanej przez Generalny Inspektorat Nadzoru Finansowego oraz Uchwały 386/2008 KNF z dnia 17.12.2008 roku. Ponadto uwzględniono założenia ujęte w opracowywanej „Strategii działania Powiatowego Banku Spółdzielczego w Gostyniu na lata 2011 - 2015”.

Podstawowe z tych założeń to doskonalenie zarządzania aktywami i pasywami Banku, które ma na celu osiągnięcie stałego i równomiernie rosnącego strumienia dochodu odsetkowego oraz zapewnienie płynności Banku. Zarządzanie bilansem, którego głównym składnikiem są środki zdeponowane przez klientów nakłada na Bank obowiązek szczególnej dbałości o taką jego strukturę, która zapewniałaby wysoką płynność Banku przy jednoczesnym możliwie wysokim zwrocie z kapitału.

Z płynnością Banku nierozzerwalnie związane jest zarządzanie aktywami i pasywami. Odpowiednie zarządzanie aktywami i pasywami Banku jest istotne z punktu widzenia dwóch zasadniczych funkcji, a mianowicie – minimalizowania ryzyka przy jednoczesnym utrzymaniu założonej rentowności poprzez tworzenie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów. Istotne jest, aby strategia inwestycyjna banku uwzględniała różny stopień płynności aktywów, tak aby w razie konieczności zapewnić możliwość finansowania nieprzewidzianych zobowiązań. Biorąc pod uwagę strukturę pasywów lokowanych środków przez klientów, strategia inwestycyjna zakładać będzie inwestowanie części środków na krótkie terminy.

Cele strategiczne zarządzania ryzykiem płynności w Banku:

1. utrzymanie płynności bieżącej Banku,
2. rozwijanie działalności handlowej oraz inwestycyjnej w granicach zatwierdzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, przy założeniu zachowania bezpieczeństwa finansowego Banku, postanowień nadzorczych rekomendacji oraz norm płynności i adekwatności kapitałowej,
3. zwiększenie potencjału operacyjnego za rynku międzybankowym w celu efektywnego zarządzania kapitałem i płynnością Banku, w tym zapobiegania stratom w wyniku ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z utrzymaniem płynności oraz wykorzystania możliwości osiągnięcia zysku w ramach przyjętych założeń i limitów,
4. wdrażanie rozwiązań wspomagających zarządzanie w sytuacjach kryzysowych zagrożenia płynności.

Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności ponoszenia straty, zapewnienie utrzymania płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju działalności, w sposób zapewniający wykonanie wszystkich zobowiązań pieniężnych zgodnie z terminem ich płatności. Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez stosowanie systemów limitów określonych w regulaminie oraz odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów.

Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku. Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy, co oznacza zarządzanie płynnością złotową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwić elastyczne dostosowanie się do potrzeb płynnościowych, w tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów i w podanej kolejności: płynności, bezpieczeństwa, rentowności.

Głównym źródłem finansowania działalności Powiatowego Banku Spółdzielczego w Gostyniu są depozyty podmiotów sektora niefinansowego. Dodatkowym źródłem finansowania jest możliwość zaciągnięcia kredytu w Banku Zrzeszającym. Bank ogranicza udział środków dużych deponentów w

bazie depozytowej. Główne źródło finansowania stanowią środki osób fizycznych po akceptowalnej cenie.

Funkcje skarbowe oraz funkcje zarządzania związane z płynnością, są wykonywane wyłącznie i całkowicie w centrali Powiatowego Banku Spółdzielczego w Gostyniu, co powoduje iż są w pełni scentralizowane.

PBS w Gostyniu jest zrzeszony z SGB Bankiem S.A. oraz w dniu 23.11.2015 roku przystąpił do Spółdzielczego Systemu Ochrony.

1. Do zakresu działalności Spółdzielni należy:
  - 1) podejmowanie działań mających na celu kontrolę, dokonywaną w oparciu o odpowiednie i jednakowo zorganizowane mechanizmy monitorowania i klasyfikowania ryzyka, i ograniczanie ryzyka Uczestników;
  - 2) wykonywanie audytu wewnętrznego Uczestników;
  - 3) udzielanie Uczestnikom pomocy finansowej, na zasadach określonych w stosownym dokumencie;
  - 4) stosowanie wobec Uczestników Środków Oddziaływania w niezbędnym zakresie;
  - 5) udostępnianie Uczestnikom informacji dotyczących działania Systemu Ochrony na zasadach określonych w umowie;
  - 6) sporządzanie stosownego sprawozdania;
  - 7) informuje KNF o każdorazowym wypowiedzeniu Umowy Systemu Ochrony oraz o zmianach w składzie Zarządu Spółdzielni lub Rady Nadzorczej Spółdzielni.
2. Spółdzielnia reprezentuje Uczestników w stosunkach zewnętrznych, we wszystkich sprawach wynikających z Umowy Systemu Ochrony, jak również z umów zawartych na jej podstawie, bez konieczności uzyskania odrębnego pełnomocnictwa, w szczególności wobec Komisji Nadzoru Finansowego, Narodowego Banku Polskiego, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, oraz instytucji krajowych, zagranicznych i międzynarodowych.
3. Reprezentacja Spółdzielni nie obejmuje spraw należących do kompetencji Banku Zrzeszającego, zgodnie z Umową Zrzeszenia.

1. Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:
  - 1) prowadzenie rozliczeń pieniężnych Banków Spółdzielczych;
  - 2) zabezpieczanie Banków Spółdzielczych przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych;
  - 3) zabezpieczanie płynności śróddziennej dla Banków Spółdzielczych;
  - 4) prowadzenie rachunków bieżących Banków Spółdzielczych;
  - 5) udzielanie kredytów w rachunku bieżącym Bankom Spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego;
  - 6) udzielanie kredytów rewolwingowych Bankom Spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego, z zastosowaniem przepisów;
  - 7) gromadzenie nadwyżek środków Banków Spółdzielczych;
  - 8) prowadzenie rachunków Minimum Depozytowego;
  - 9) utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Minimum Depozytowego;
  - 10) wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego wymogu pokrycia płynności (LCR);
  - 11) pośredniczenie w zakupie przez Banki Spółdzielcze papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię;
  - 12) przeprowadzanie „zagregowanych” testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności;
  - 13) wsparcie Banków Spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności, w tym wyznaczanie krzywej krańcowego kosztu finansowania.
2. Powiatowy Bank Spółdzielczy w Gostyniu jest zobowiązany do posiadania wystarczającej ilości środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym lub niewykorzystanej kwoty kredytu w rachunku bieżącym, który zabezpieczy wpływy z rachunku bieżącego na koniec dnia operacyjnego.

W Banku stosowane są następujące pojęcia w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności:

- 1) płynność śróddzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu;
- 2) płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 3) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 4) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 5) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 6) płynność płatnicza – zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;

Z nadwyżek środków, które pozostaną na rachunku bieżącym Banku automatycznie zakładana jest lokata o terminie overnight w Banku Zrzeszającym.

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Gostyniu lokuje nadwyżki środków na lokatach terminowych w Banku Zrzeszającym.

B. struktura i organizacja zarządzania wskazanym rodzajem ryzyka.

Za obszar ryzyka płynności w Banku odpowiadają:

- 1) Wiceprezes ds. finansowo – księgowych w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności;
- 2) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka płynności

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza – która:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
- 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
- 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank.

2. Komitet Zarządzania Ryzykami, który:

- 1) opiniuje procedurę dotyczącą ryzyka płynności;
- 2) opiniuje poziom limitów;
- 3) identyfikuje potrzeby zmian w polityce płynnościowej Banku;
- 4) wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;
- 5) ocenia poziom ryzyka płynności Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi.

2. Zarząd:

- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności;
- 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad;
- 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą.

3. Komórka monitorująca – będąca komórką monitorującą ryzyko płynności, która podlega Członkowi Zarządu ds. finansowo-księgowych, wykonujący zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
- 2) zgłasza potrzebę zmian w polityce płynnościowej Banku;
- 3) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;

- 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
  - 5) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
  - 6) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności;
  - 7) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
  - 8) oceną poziomu ryzyka płynności;
  - 9) wyznaczaniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźników LCR i NSFR;
  - 10) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności;
  - 11) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
  - 12) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
4. Główny księgowy – będący komórką zarządzającą ryzykiem płynności, która podlega Członkowi Zarządu ds. finansowo-księgowych, wykonujący zadania związane z:
- 1) dokonywaniem pomiaru płynności śróddziennej i bieżącej;
  - 2) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.
5. Pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za:
- 1) kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych;
  - 2) sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego;
  - 3) przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych.

C. zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka.

Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz tzw. Komórka monitorująca przekazuje:

Raporty z zakresu ryzyka płynności, które zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury i stabilności źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów;
- 2) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- 3) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności;
- 4) poziomu aktywów nieobciążonych;
- 5) analizy wskaźników płynności;
- 6) ryzyka związanego z płynnością długoterminową;
- 7) wyników testów warunków skrajnych;
- 8) stopnia przestrzegania limitów.

Komórka monitorująca przekazuje na każdy dzień sprawozdawczy wyliczenia nadzorczych miar płynności i wskaźnik płynności LCR do komórki zarządzającej w celu ich weryfikacji i akceptacji.

Komórka monitorująca dokonuje obliczeń następujących nadzorczych miar płynności krótkoterminowej:

- 1) luki płynności krótkoterminowej - różnicy pomiędzy sumą wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w dniu sprawozdawczym, a wartością środków obcych niestabilnych $((A1+A2)-B5)$,
- 2) współczynnika płynności krótkoterminowej - ilorazu sumy wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w dniu sprawozdawczym do wartości środków obcych niestabilnych $((A1+A2)/B5)$.

Komórka monitorująca dokonuje obliczeń następujących nadzorczych miar płynności długoterminowej:

- 1) współczynnika pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi - obliczanego jako iloraz funduszy własnych Banku pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta do aktywów niepłynnych $(B1/A5)$,

- 2) współczynnika pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi - obliczanego jako iloraz sumy funduszy własnych pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta i środków obcych stabilnych do sumy aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności $((B1+B2)/(A5+A4))$.

Zestawienie kalkulacji nadzorczych miar płynności krótkoterminowej stanowi element comiesięcznej analizy ryzyka płynności sporządzanej przez komórkę monitorującą.

Zbiorcze sprawozdanie dotyczące wskaźnika LCR komórka monitorująca sporządza raz na miesiąc, które przedstawia na posiedzeniu Komitetu Zarządzania Ryzykami oraz przedstawia do zatwierdzenia przez Zarząd w ramach raport z analizy ryzyka płynności.

Główny księgowy tzw. Komórka zarządzająca sporządza raz na kwartał sprawozdania dotyczące wskaźnika NSFR i raportuje je na posiedzenia Zarządu w ramach informacji w zakresie prezentowania danych sprawozdawczości finansowej.

W Powiatowym Banku Spółdzielczym w Gostyniu raporty są wykonywane w okresach miesięcznych i przedstawiane Zarządowi każdego miesiąca, natomiast raporty dla Rady Nadzorczej są przekazywane w okresach kwartalnych.

1. Raporty z zakresu ryzyka płynności pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:
  - 1) monitorowanie z odpowiednią częstotliwością poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
  - 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności;
  - 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
  - 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Limity w zarządzaniu płynnością.

Limity współczynnika płynności

1. W celu ograniczenia ryzyka płynności ustala się pożądaną wielkość wskaźnika płynności skumulowanej w poszczególnych przedziałach czasowych; tym samym ustala się, iż współczynnik płynności skumulowanej określa dopuszczalny poziom ryzyka płynności.
2. Limity współczynnika płynności dla poszczególnych przedziałów czasowych:

<i>Przedział Czasowy</i>	do 7 dni	Powyżej 7 dni do 1 miesiąca	Powyżej 1 do 3 miesięcy	Powyżej 3 do 6 miesięcy	Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 do 5 lat	Powyżej 5 do 10 lat	Powyżej 10 do 20 lat	Powyżej 20 lat
<i>Limit</i>	Min 1,00	Min 1,00	Min 1,00	Min 1,00	Min 1,00	Max 1,00	Max 1,00	Max 1,00	Max 1,00	Max 1,00

3. Bank dopuszcza przekroczenie limitu w następujących przedziałach czasowych:

do 1 miesiąca	do 3 miesięcy	do 6 miesięcy	do 12 miesięcy	Powyżej 1 roku	Powyżej 2 lat	Powyżej 5 lat	Powyżej 10 lat	Powyżej 20 lat
0,00 pp.	0,10 pp.	0,10 pp.	0,20 pp.	0,20 pp.	0,20 pp.	0,10 pp.	0,10 pp.	0,00 pp.

Limit zapasu gotówki

1. Limit zapasu gotówki w kasach oraz w skarbcach dla poszczególnych placówek operacyjnych Banku ustala Zarząd na wniosek Głównego Księgowego.
2. Limit określany jest poprzez dolną i górną granicę stanu gotówki na koniec dnia operacyjnego.
3. Limit wyznaczany jest odrębnie dla każdej waluty.
4. Przy ustalaniu wysokości proponowanych limitów zapasu gotówki w poszczególnych placówkach operacyjnych, Bank uwzględnia m.in.:

- 1) analizę okresów i kwot zwiększonego wycofywania gotówki przez klientów banku oraz okresów zwiększonych wpłat gotówkowych;
  - 2) zasadę, że wypłata klientom banku większych kwot w gotówce (przekraczających zwykły poziom pogotowia kasowego), winna być poprzedzona wcześniejszym – jednodniowym awizowaniem takiej potrzeby przez klienta;
  - 3) sytuację w rejonie działania;
  - 4) możliwości bezpiecznego przechowywania gotówki, w tym z uwzględnieniem ewentualnej konieczności zwiększenia kwoty ubezpieczenia zapasu gotówki;
  - 5) szybkość dostępu do zasileń w gotówkę;
  - 6) szybkość odprowadzeń nadwyżek środków;
  - 7) koszty związane z transportem gotówki.
5. Comiesięcznej oceny przestrzegania wyznaczonych limitów zapasu gotówki w kasach i skarbcach Banku dokonuje Główny Księgowy.

Limit zobowiązań pozabilansowych udzielonych

1. Z uwagi na niebezpieczeństwo niekorzystnego wpływu zobowiązań pozabilansowych na pozycję płynności Banku, Komórka monitorująca zobowiązana jest do analizowania poziomu zobowiązań pozabilansowych udzielonych przez Bank, w tym poziom wykorzystania przyznanego kredytu w rachunku bieżącym i rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowym oraz przekroczenie dopuszczalnych debetów na tych rachunkach.
2. Komórka monitorująca bada poziom zobowiązań pozabilansowych udzielonych przez Bank w podziale na poszczególne rodzaje zobowiązań (gwarancje, poręczenia, niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym, kredyty inwestycyjne itp.) ze szczególnym uwzględnieniem udzielonych kredytów w rachunku bieżącym i w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym.
3. Ustala się limit łącznych zobowiązań pozabilansowych udzielonych przez Bank na poziomie nie przekraczającym 20% sumy aktywów netto.
4. Bieżącej kontroli stopnia wykorzystania tego limitu dokonuje Komórka monitorująca, a stopień jego wykorzystania jest monitorowany i zamieszczany w analizie ryzyka płynności.

Testy warunków skrajnych

W ramach pomiaru ryzyka Bank przeprowadza w okresach miesięcznych następujące testy warunków skrajnych:

- 1) wrażliwości – w oparciu o które szacowany jest kapitał wewnętrzny oraz wykonywany jest pomiar wpływu zmian parametrów makroekonomicznych na poziom ryzyka płynności;
  - 2) scenariuszowe – w oparciu o które budowane są awaryjne plany płynności oraz wyznaczany jest poziom bufora płynności;
  - 3) odwrócone – w oparciu o które wykonywane są doraźne analizy problemowe.
1. Podstawą do budowy testów scenariuszowych są scenariusze warunków skrajnych, określone w trzech wariantach:
    - 1) wewnętrznym, którymi są:
      - a) utrata zaufania do Banku, będąca m.in. wynikiem pojawienia się negatywnych informacji o sytuacji finansowej Banku lub o sposobie prowadzenia przez Bank działalności,
      - b) wzrost kredytów przeterminowanych,
      - c) zła sytuacja finansowa Banku przejawiająca się groźbą powstania bieżącej straty finansowej,
      - d) awarie systemów komputerowych, brak połączeń telekomunikacyjnych, brak zasileń energetycznych lub wyłączeniami;
    - 2) systemowym, którymi są:
      - a) zatory płatnicze powstałe w podmiotach będących klientami Banku,
      - b) wzrost zapotrzebowania rynku na depozyty – „wojna depozytowa”,
      - c) wzrost rynkowych stóp procentowych,
      - d) zakłócenia rozliczeniowe na rynku międzybankowym;
    - 3) mieszanym, którymi są:
      - a) zła sytuacja finansowa Banku oraz wzrost zapotrzebowania rynku na depozyty,

- b) wzrost kredytów zagrożonych oraz zatory płatnicze powstałe w podmiotach będących klientami Banku.
2. Dla każdego scenariusza Bank określa:
    - 1) wpływ sytuacji skrajnej na poziom płynności Banku;
    - 2) wielkość potrzebnych aktywów nieobciążonych;
    - 3) wpływ zaistniałej sytuacji na poziom rentowności Banku.
  3. Scenariusze warunków skrajnych stanowią podstawę do budowy awaryjnych planów płynności.

Bank przeprowadza odwrócone testy warunków skrajnych polegające na:

- 1) określeniu poziomu spadku wartości aktywów, który spowodowałby sytuację niewypłacalności Banku tj. obniżenie limitu luki do poziomu określonego w „Limitach ostrożnościowych dla poszczególnych rodzajów ryzyk na rok (...) PBS w Gostyniu”;
  - 2) określenie poziomu wzrostu kredytów długoterminowych, który spowodowałby przekroczenie limitu luki niedopasowania dla przedziału powyżej 5 lat;
1. W teście wrażliwości Bank bada jak wpływ depozytów, w okresie do 30 dni, oszacowany w oparciu o test, o którym mowa w § 33 ust. 1 pkt 1 lit. a) wpłynie na wskaźnik LCR.
  2. Koszt przywrócenia wskaźnika LCR do minimalnego, wymaganego przepisami poziomu, stanowiący jednocześnie podstawę do oszacowania kapitału wewnętrznego, obliczany jest według następujących zasad:
    - 1) skorygowanie wskaźnika LCR poprzez zamianę kwoty z tytułu wpływu depozytów na kwotę wynikającą z ust. 1;
    - 2) wyznaczenie brakującej kwoty aktywów płynnych, jeżeli wpływ depozytów spowoduje spadek wskaźnika LCR poniżej minimalnego, wymaganego przepisami poziomu;
    - 3) wyznaczenie kosztu (w skali 12 miesięcy) jako: iloczyn kwoty niedoboru, o której mowa w pkt 2 oraz różnicy stawek pomiędzy oprocentowaniem kredytu obrotowego w rachunku kredytowym udzielanego przez Bank Zrzeszający i stopą referencyjną NBP (jeżeli ta różnica jest dodatnia, w przeciwnym wypadku jest 0).

Analiza ryzyka płynności na podstawie wskaźników wczesnego ostrzeżenia

1. W celu identyfikacji zwiększającego się ryzyka, rosnącego zapotrzebowania na płynność, stworzenia możliwości wczesnego podejmowania działań w celu ograniczania ryzyka Bank wprowadził zestaw wskaźników lub sytuacji wczesnego ostrzeżenia.
2. Na wskaźniki wczesnego ostrzeżenia składają się:
  - 1) wykorzystanie ustanowionych limitów na poziomie 90% i wyższym;
  - 2) spadek depozytów w podziale na grupy licząc m/m powyżej 5% z wyjątkiem sytuacji uzasadnionych sezonowością;
  - 3) wzrost depozytów licząc m/m powyżej 20% z wyjątkiem sytuacji uzasadnionych sezonowością;
  - 4) wzrost udzielonych pozabilansowych zobowiązań finansowych dotyczących finansowania (kredyty w rachunkach bieżących i ROR) licząc m/m powyżej 20%;
  - 5) wzrost poziomu wykorzystywania udzielonych pozabilansowych zobowiązań finansowych dotyczących finansowania (kredyty w rachunkach bieżących i ROR) licząc m/m powyżej 20%;
  - 6) wzrost kredytów przeterminowanych (tj. z przeterminowaniem spłaty powyżej 30 dni) kwartał/ kwartału 20%;
  - 7) zmiana struktury terminowej depozytów na niekorzyść depozytów z dłuższymi terminami wymagalności;
3. Na sytuacje wczesnego ostrzeżenia składają się:
  - 1) pojawienie się niekorzystnych informacji o Banku;
  - 2) wprowadzenie zarządu komisarycznego lub ogłoszenie upadłości banku spółdzielczego;
  - 3) pojawienie się nowych banków konkurencyjnych na terenie działania, wzrost oprocentowania depozytów oferowanych przez banki konkurencyjne;
  - 4) odmowa udzielenia wsparcia finansowego przez Bank Zrzeszający.
4. Dodatkowo, Bank otrzymuje od Banku Zrzeszającego, w okresach co najmniej miesięcznych, informacje o:

- 1) spadku wskaźników wczesnego ostrzegania ustalonych w Banku Zrzeszającym;
- 2) zmniejszeniu nadpłynności Zrzeszenia.

Analiza ryzyka płynności na podstawie wybranych wskaźników ekonomicznych

1. Podstawowymi wskaźnikami określającymi pozycję płynności Banku są:
  - 1) wskaźniki (odnoszące się dla poszczególnych przedziałów czasowych) powstałe na bazie pomiarów dokonanych w oparciu o zestawienie Luka płynności;
  - 2) wskaźniki dotyczące nadzorczych miar płynności opisane w załączniku nr 3;
2. wskaźnik LCR opisany w załączniku nr 4;
3. W ramach oceny struktury, trendów źródeł finansowania działalności, wyznaczane i monitorowane są następujące wskaźniki:
  - 1) depozyty / suma bilansowa;
  - 2) depozyty podmiotów sektora niefinansowego / suma bilansowa;
  - 3) depozyty instytucji rządowych i samorządowych / suma bilansowa;
  - 4) depozyty podmiotów sektora finansowego (bez banków) / suma bilansowa;
  - 5) środki pozyskane od banków (kredyty, pożyczki, depozyty) / suma bilansowa;
  - 6) wyemitowane przez Bank papiery wartościowe (np. obligacje) / suma bilansowa;
  - 7) rezerwa na ryzyko ogólne / suma bilansowa;
  - 8) fundusz udziałowy + fundusz zasobowy + fundusze rezerwowe (*wg wartości wykazywanych w bilansie w pasywach*) / suma bilansowa;
4. Wskaźnikami obrazującymi stabilność depozytów są:
  - 1) wskaźniki stabilności w poszczególnych kategoriach depozytów, o których mowa w §20 ust.1;
  - 2) depozyty stabilne / depozyty;
  - 3) środki pozyskane od dużych deponentów / baza depozytowa;
  - 4) środki pozyskane od osób wewnętrznych / baza depozytowa;
  - 5) łączna kwota dużych depozytów / baza depozytowa;
  - 6) wskaźnik zrywalności depozytów;
5. Dodatkowo wyznaczane i monitorowane są wskaźniki obrazujące relację pomiędzy aktywami, pasywami i zobowiązaniami pozabilansowymi:
  - 1) aktywa płynne / suma bilansowa;
  - 2) wartość przyjętych depozytów / kredyty;
  - 3) wartość przyjętych depozytów + fundusze własne / kredyty + majątek trwały;
  - 4) depozyty stabilne / kredyty;
  - 5) podstawowa i uzupełniająca rezerwa płynności (A1+A2) / pasywa niestabilne;
  - 6) pasywa stabilne + fundusze własne / kredyty plus majątek trwały;
  - 7) zobowiązania pozabilansowe udzielone / aktywa płynne
  - 8) zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania / aktywa płynne
  - 9) zobowiązania pozabilansowe udzielone / suma bilansowa;
  - 10) zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania / suma bilansowa;

Tryb postępowania w przypadku przekroczenia obowiązujących w Banku limitów

1. Monitorowanie stopnia wykorzystania limitów odbywa się z częstotliwością miesięczną.
2. W przypadku przekroczenia wskaźników wczesnego ostrzegania, komórka monitorująca przekazuje informację wraz z proponowanymi kierunkami działań na posiedzenie Zarządu, który podejmuje stosowne decyzje zmierzające albo do ograniczenia ryzyka płynności i uzyskania pożądanego wielkości wskaźników, albo o czasowym akceptowaniu przekroczenia limitu, albo o korekcie obowiązujących limitów.
3. Nie zalicza się do przypadków kryzysowych sytuacji, gdy odchylenie od ustalonych norm ma swoje uzasadnienie w jednorazowych, niepowtarzalnych w okresach przeszłych przypadkach.
4. Sytuacje, o których mowa w ust. 3, obejmują w szczególności przypadki:
  - 1) czasowego, uzasadnionego spadku funduszy własnych Banku;
  - 2) stwierdzonej nieprecyzyjności stosowanego modelu pomiaru ryzyka (co powinno skutkować niezwłocznym podjęciem prac nad modyfikacją modelu wyliczeniowego);

- 3) nieplanowanego wcześniej zaangażowania się Banku w pomoc strategicznemu klientowi w sytuacji jego uzasadnionych, przejściowych problemów.

Podstawowymi limitami, w zakresie których Bank nie dopuszcza sytuacji ich przekraczania są następujące limity regulacyjne:

- 1) nadzorcze miary płynności;
- 2) limit wskaźnika LCR.

Rozmiar i skład nadwyżki płynności

Lp.	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki	Nazwa części składowej nadwyżki	Wartość części składowej nadwyżki
1	Norma krótkoterminowa ponad minimum	1,03%		
2	Norma długoterminowa ponad minimum	1,25%		
3	LCR ponad minimum	151%		

Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR

Lp.	Nazwa	Wielkość	Limit wynikające z przepisów
1	Norma krótkoterminowa	2,13	1,10
2	Norma długoterminowa	2,75	1,50
3	Wskaźnik LCR	221%	70%

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności

Lp.	Przedział płynności	Luka bilansowa prosta (z pozabilansem)	Luka bilansowa skumulowana (z pozabilansem)
1	do 7 dni	6 842 tys. zł	6 842 tys. zł
2	Powyżej 7 dni do 1 miesiąca	58 420 tys. zł	65 262 tys. zł
3	Powyżej 1 do 3 miesięcy	16 147 tys. zł	81 262 tys. zł

D. zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz strategii i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka.

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Gostyniu jako dodatkowe zabezpieczenie płynności przyjmuje, możliwość skorzystania z dostępnych linii kredytowych w Banku Zrzeszającym tj. kredytu w rachunku bieżącym, kredytu długoterminowego oraz uzyskanie pomocy z Funduszu Pomocowego Spółdzielni, poprzez zwolnienie blokady Rachunku Minimum Depozytowego, lub uzyskanie pomocy w formie lokaty płynnościowej ze środków Minimum Depozytowego.

Przyczyny które mogą narazić Bank na ryzyko płynności to :

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach;
- istnienie dużej nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy Banku;

- ograniczone możliwości znalezienia innych źródeł finansowania, w szczególności na hurtowym rynku finansowym;
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki;
- przedterminowe wycofanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przepływów pieniężnych Banku.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego, budżetowego i finansowego;
- ograniczanie depozytów dużych deponentów;
- różne terminy wymagalności depozytów;
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące.

Powiatowy Bank Spółdzielczy w Gostyniu stosuje następujące techniki mające na celu ograniczenie ryzyka płynności :

- stosowanie wewnętrznych limitów ograniczających ryzyko płynności,
- lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej;
- utrzymywanie Minimum depozytowego w Banku Zrzeszającym;
- systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- monitorowanie dostosowania regulacji wewnętrznych do zmieniających się przepisów zewnętrznych;
- usprawnianie zarządzania ryzykiem płynności,;
- organizacja szkoleń dla pracowników odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem płynności oraz dla pozostałych w zakresie w jakim generują ryzyko płynności;
- monitorowanie mechanizmów kontrolnych w zakresie zarządzania ryzykiem płynności
- przystąpienie do Spółdzielczego Systemu Ochrony.

1. W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.
2. W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:
  - 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami (aktywa nieobciążone);
  - 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
    - wykorzystania przyznanych linii kredytowych;
    - sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów;
    - pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego;
    - pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni;
    - przyrostu depozytów.
3. Do aktywów, o których mowa w ust.2 pkt 1 mogą być zaliczane aktywa, które spełniają wszystkie z wymienionych warunków:
  - 1) brak obciążeń;
  - 2) wysoka jakość kredytowa;
  - 3) łatwa zbywalność;
  - 4) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków;
  - 5) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.
4. W celu monitorowania alternatywnych źródeł finansowania Bank prowadzi i na bieżąco aktualizuje rejestr aktywów oraz warunków na jakich może być pozyskiwane dodatkowe finansowanie, wg wzoru przedstawionego w załączniku nr 5.

5. Bank utrzymuje aktywa nieobciążone (liczone według wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego, zgodnie z pkt 6 bufora, przy czym:
  - 1) podstawowa część bufora płynności odpowiada zabezpieczeniu sytuacji kryzysowej utrzymującej się do 7 dni;
  - 2) uzupełniająca część bufora płynności odpowiada zabezpieczeniu sytuacji kryzysowej utrzymującej się powyżej 7 dni.
6. Bufor płynności stanowi maksymalną kwotę uzyskaną w wyniku testu warunków skrajnych.
7. Bank dokonuje obliczeń potrzebnej kwoty aktywów nieobciążonych w okresach miesięcznych.

Ryzyko stopy procentowej.

A. strategia i proces zarządzania.

Ryzyko stopy procentowej to niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian stóp rynkowych na prognozowany wynik finansowy i bilansową wartość zaktualizowaną kapitału.

Celem strategicznym polityki banku w zakresie ryzyka stopy procentowej jest:

1. utrzymanie zmienności wyniku odsetkowego w granicach niezagrażających realizacji planu finansowego i adekwatności kapitałowej Banku.
2. utrzymanie profilu ryzyka stopy procentowej w Banku na poziomie nie wyższym niż akceptowany.
3. prowadzenie działań mających na celu zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej w ramach prawidłowego zarządzania aktywami i pasywami.
4. minimalizacja ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na sytuację finansową banku
5. zidentyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z ryzykiem stopy procentowej, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania tym ryzykiem mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na różny poziom zmian przychodów i kosztów, co w konsekwencji ma pozwolić utrzymać zdolność do wywiązywania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych, jak i pozabilansowych, przy zapewnieniu pożądanego wyniku finansowego oraz realnej wartości posiadanych kapitałów.

Bank:

1. prowadzi bieżący monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych,
2. dokonuje własnych prognoz w zakresie możliwych wariantów zachowania się rynkowych stóp procentowych w przyszłości,
3. analizuje kształtowanie się oprocentowania poszczególnych, własnych produktów bankowych na tle stóp rynkowych oraz oferty konkurencyjnych banków,
4. zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter:

1. skonsolidowany – oznacza to, że obejmuje ono łącznie wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku oraz
2. całościowy – uwzględniane są przy analizie wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej w powiązaniu z innymi rodzajami ryzyka.

Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe zarządzane przez jednostki i komórki organizacyjne Banku.

W ramach ryzyka stopy procentowej, Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

1. ryzyko bazowe,
2. ryzyko przeszacowania (niedopasowanie terminów zapadalności / wymagalności),
3. ryzyko opcji klienta,
4. ryzyko krzywej dochodowości.

Najważniejszą część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym.

Pomiar ryzyka przeszacowania oraz bazowego polega na porównaniu wielkości aktywów Banku przeszacowywanych w danym przedziale czasowym, z wartością pasywów w tym samym przedziale czasowym, w podziale na poszczególne stopy referencyjne.

W przypadku znacznego wpływu ryzyka przeszacowania na wynik finansowy Banku i jednocześnie planowanego spadku stóp procentowych Bank, w ramach ustanowionych limitów, może podjąć działania w kierunku:

- skrócenia terminów pozyskiwanych środków oprocentowanych na stałą stopę procentową;
- wydłużenia terminów inwestycji np. w postaci zakupienia papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu;
- pozyskania portfela długoterminowych kredytów o stałym oprocentowaniu;
- dokonania weryfikacji polityki kalkulacji cen kredytów, poprzez zwiększanie udziału marży stałej w stosunku do stóp bazowych przy ustalaniu stóp nominalnych.

W przypadku znacznego wpływu ryzyka przeszacowania na wynik finansowy Banku i jednocześnie planowanego wzrostu stóp procentowych Bank, w ramach ustanowionych limitów, może podjąć działania w kierunku:

- wydłużenia terminów pozyskiwanych środków oprocentowanych na stałą stopę procentową;
- skrócenia terminów inwestycji np. w postaci zakupienia papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu;
- ograniczenia portfela kredytów o stałym oprocentowaniu.

W przypadku znacznego wpływu ryzyka bazowego na wynik finansowy Bank, w ramach ustanowionych limitów, może podjąć działania w kierunku zmian w strukturze aktywów i pasywów wrażliwych polegające na zmniejszeniu niedopasowania wolumenów aktywów i pasywów o oprocentowaniu uzależnionym o poszczególnych stawek referencyjnych.

Decyzje o zmianach kierunków pozyskiwania pasywów i inwestowania podejmuje Zarząd (Członek Zarządu) na wniosek Komórki monitorującej, po zaopiniowaniu przez Komitet KZR.

B. struktura i organizacja zarządzania wskazanym rodzajem ryzyka.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza – która:

- w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku;
- zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
- ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank.

2. Zarząd:

- zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
- zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
- wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt. 2;
- odpowiada za utrzymanie ryzyka stopy procentowej na poziomie nieprzekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą;
- w zakresie ustalania stóp procentowych Banku.

3. Komitet Zarządzania Ryzykami, który:

- opiniuje poziom limitów;
- identyfikuje potrzeby zmian w polityce zarządzania ryzykiem stopy procentowej Banku;
- wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka stopy procentowej Banku;
- ocenia poziom ryzyka stopy procentowej Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi;
- składa propozycje zmian poziomu stóp procentowych Banku lub rodzaju stóp referencyjnych.

4. Zespół Zarządzania Ryzykiem i Analiz – będący komórką monitorującą ryzyko stopy procentowej, która podlega Wiceprezesowi ds. finansowo-księgowych, wykonujący zadania związane z:
  - okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka stopy procentowej oraz poziomu limitów;
  - zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
  - proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
  - dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych;
  - analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka stopy procentowej;
  - monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
  - oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko stopy procentowej;
  - opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych w zakresie poziomu rynkowych stóp procentowych oraz badaniem scenariuszy skrajnych warunków;
  - sporządzaniem raportów dla Komitetu Zarządzania Ryzykami, Zarządu i Rady Nadzorczej.
5. Główny księgowy – będący komórką zarządzającą ryzykiem stopy procentowej, która podlega Wiceprezesowi ds. finansowo-księgowych, wykonujący zadania związane z kształtowaniem poziomu pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych w ramach zagospodarowywania nadwyżek środków Banku.

Analiza ryzyka stopy procentowej sporządzana jest przez Komórkę monitorującą, w terminie do 10 dnia roboczego miesiąca następującego po okresie podlegającym analizie.

Analizy z zakresu oceny ryzyka stopy procentowej otrzymują:

1. w cyklach sporządzania ocen: Członkowie Komitetu KZR oraz Zarząd Banku,
2. w cyklach kwartalnych: Rada Nadzorcza.

Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz w okresach rocznych dokonuje weryfikacji wszystkich obowiązujących w Banku limitów związanych z ryzykiem stopy procentowej, w kontekście zgodności z przyjętymi celami strategicznymi działania Banku i dopuszczalnym poziomem ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej oraz proponuje KZR i Zarządowi ich ewentualną zmianę.

C. zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka.

1. W ramach analizy sporządzane są m.in. następujące zestawienia:
  - struktura aktywów i pasywów według rodzajów zastosowanych stawek referencyjnych,
  - wielkość niedopasowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stawek referencyjnych (w układzie rodzajowym) w poszczególnych przedziałach czasowych,
  - informacja o poziomie (stopniu) wykorzystania poszczególnych limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej i podjętych działaniach,
  - analiza podstawowych wskaźników ekonomicznych z zakresu ryzyka stopy procentowej,
  - inne informacje ważne z punktu widzenia zarządzania ryzykiem stopy procentowej.
2. Bank dokonuje analizy wariantów wpływu zmiany stóp referencyjnych na wynik odsetkowy.
3. Elementem analizy jest sprawozdanie z przestrzegania obowiązujących limitów (stopnia ich wykorzystania); zagrożenie przekroczeniem limitu lub jego przekroczenie winno zawierać szczegółowy wykaz zalecanych działań.

W ramach analizy uzupełniającej Bank dokonuje symulacji wyniku odsetkowego w okresach obrachunkowych, na podstawie wykonania przychodów i kosztów w analizowanym okresie oraz przy wykorzystaniu struktury aktywów i pasywów oprocentowanych na koniec badanego miesiąca, przy różnych scenariuszach zmian stóp procentowych.

Limity ryzyka stopy procentowej dla przedziałów przeliczania.

1. Bank wyznacza limity luki niedopasowania dla przedziałów przeliczania stóp procentowych powyżej 12 miesięcy.
2. Bank wyznacza limity luki niedopasowania w poszczególnych przedziałach przeliczania stóp procentowych powyżej 12 miesięcy (limit długoterminowy, limit pozycyjny), które określają kwotowo maksymalny poziom bezwzględnej wartości luki w danym przedziale przeliczania.

3. Limity te wyznacza się jako poziom niedopasowania dla poszczególnych przedziałów przeszacowania powyżej 12 miesięcy, w odniesieniu do funduszy własnych Banku:

przedział	poziom funduszy własnych
powyżej 1 roku do 3 lat	10%
powyżej 3 lat	10%

4. Limit zmian w wyniku odsetkowym określany jest dla przedziałów przeszacowania stóp procentowych do 12 miesięcy włącznie, dla aktywów / pasywów wrażliwych na zmianę stopy procentowej, przy założeniu jednakowej zmiany oprocentowania aktywów i pasywów.
5. Suma zmian w wyniku odsetkowym w poszczególnych przedziałach do 12 miesięcy oznacza możliwą zmianę wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy.
6. Limit zmian w wyniku odsetkowym określa maksymalną, dopuszczalną zmianę tego wyniku w skali 12 miesięcy spowodowaną zmianą wszystkich stóp procentowych o dwa punkty procentowe. Limit, o którym mowa, ustala się na poziomie 25% funduszy własnych Banku
7. Bank dokonuje wariantowej analizy wpływu zmiany wszystkich stóp referencyjnych na wynik odsetkowy, przyjmując skalę zmian od (-) 200, (-) 50, punktów bazowych do (+) 50, (+) 200 punktów bazowych.

Limit zmian w wyniku odsetkowym z tytułu ryzyka bazowego.

Bank wyznacza limit zmian w wyniku odsetkowym z tytułu ryzyka bazowego.

Wyznaczenie limitu, o którym mowa w ust.1, następuje poprzez zestawienie skumulowanych luk niedopasowania według poszczególnych stawek bazowych; wykonując analizę należy uwzględnić mnożniki występujące w formułach oprocentowania, korygujące wartość danej stawki bazowej.

Do wyznaczenia limitu Bank przyjmuje następujące stawki bazowe (stopy referencyjne):

- stopę redyskontową weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski; łącznie ze stopą redyskonta uwzględnia się pozostałe stopy podstawowe NBP,
- stawkę WIBID / WIBOR; w grupie tej uwzględnia się również pozycje powiązane z rentownością bonów skarbowych, jako stawki o bardzo zbliżonym charakterze,

Bank określa otwartą pozycję (w wartości bezwzględnej) w niedopasowaniu aktywów i pasywów odsetkowych o oprocentowaniu zmiennym dla każdej ze stawek bazowych.

Zakłada się szokowe niedopasowanie zmiany stawek bazowych o 35 punktów bazowych.

Dopuszczalny limit zmiany wyniku odsetkowego wynosi 5% funduszy własnych Banku.

Limit zmian w wyniku odsetkowym z tytułu ryzyka krzywej dochodowości

- Bank dokonuje analizy zmian w wyniku z tytułu odsetek w zakresie aktywów i pasywów z oprocentowaniem stałym z terminami przeszacowania powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy, na skutek odwrócenia się krzywej dochodowości.
- Bank dokonuje analizy ryzyka krzywej dochodowości w przypadku, gdy kwota aktywów oraz pasywów o stałej stopie w przedziałach przeszacowania powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy przekracza 25% sumy bilansowej.
- Po przekroczeniu parametrów określonych w ust.2, Bank dokonuje zestawienia średnich ważonych stawek oprocentowania aktywów i pasywów o stopie stałej w przedziałach przeszacowania powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy, ze stawkami rynkowymi WIBID 6M i 12M, oferowanymi na rynku międzybankowym na datę analizy.
- Bank dokonuje wyliczeń zmian w dochodzie odsetkowym z tytułu ryzyka krzywej dochodowości, jeżeli:
  - krzywa dochodowości dla stawek rynkowych jest rosnąca, a stawek dla aktywów malejąca,
  - krzywa dochodowości dla stawek rynkowych jest malejąca, a stawek dla pasywów rosnąca.
- W przypadku spełnienia warunków określonych w ust. 5, Bank oblicza zmiany w dochodzie odsetkowym.

- przyjmuje się następujące okresy przeszacowania w kolejnych przedziałach:
  - a) dla przedziału powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy: 137 dni,
  - b) dla przedziału powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy: 274 dni.
- symulacja przeprowadzana jest dla pozycji przeszacowujących się w okresie powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy.

W przypadku przekroczenia ustanowionych limitów, Komórka monitorująca informuje Zarząd (Członka Zarządu) o stopniu przekroczenia limitu, przedstawiając jednocześnie wyjaśnienie przyczyn tego przekroczenia.

D. zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz strategii i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka.

1. W razie, gdy przekroczenie limitu stanowi do 10 % dopuszczalnego limitu, i według sporządzonej analizy sytuacja ta nie wpływa znacząco na bieżące i przyszłe wyniki finansowe Banku, Zarząd może podjąć decyzję o dopuszczalności tego przekroczenia w określonym okresie czasowym z jednoczesnym zwiększeniem częstotliwości monitorowania stopnia realizacji limitu, w celu niedopuszczenia do dalszego wzrostu ryzyka; podejmowane w tym okresie decyzje winny dążyć do obniżenia potencjalnego poziomu ryzyka stopy procentowej, mieszczącego się w obowiązujących limitach.
2. W przypadku znacznego przekroczenia obowiązujących limitów – powyżej 10% dopuszczalnego limitu – Zarząd podejmuje działania, zmierzające do redukcji potencjalnego poziomu ryzyka stopy procentowej; decyzje te, w zależności od przyczyn przekroczenia, winny dotyczyć:
  - zmiany struktury terminowej aktywów / pasywów pod względem terminu przeszacowania;
  - zmiany struktury aktywów / pasywów pod względem stawki bazowej;
  - zmiany struktury produktowej w aktywach / pasywach;
  - zmiany oprocentowania aktywów / pasywów;
  - zmiany w zakresie stawek prowizji i opłat.
3. W przypadku wystąpienia przekroczeń limitów, informacja zarządcza z obszaru monitorowania stopnia realizacji limitów zawiera informacje o:
  - częstotliwości, skali i okresie utrzymywania się przekroczeń konkretnych limitów;
  - charakterze przekroczeń (czy były poprzedzone wcześniejszą zgodą Zarządu; czy mają charakter jednorazowy i nie powinny wystąpić w przyszłości);
  - przyczynach ich powstania;
  - sposobie likwidacji przekroczenia (proponowany lub faktyczny);
  - skutkach przekroczenia limitów;
  - działaniach podjętych/proponowanych w celu uniknięcia podobnej sytuacji w przyszłości.
4. Przy określeniu stopnia realizacji poszczególnych rodzajów limitów Bank przyjmuje wariant pomiaru (w zależności od założonego wzrostu lub spadku stóp procentowych), który jest dla Banku niekorzystny; jeżeli wynik pomiaru jest wartością ujemną to do wyliczeń przyjmuje się wartość bezwzględną.
5. W przypadku stwierdzenia nadmiernego narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej, oprócz limitów wymienionych w „Limitach ostrożnościowych...” Zarząd Banku, przed terminem rocznej weryfikacji limitów, może ustalić dodatkowe limity.

Ryzyko operacyjne.

Ryzyko operacyjne rozumiane jest jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych obejmujące również ryzyko prawne.

A. strategia i proces zarządzania.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Gostyniu jest zapewnienie bezpiecznego przebiegu wszystkich procesów biznesowych w Banku poprzez:

1. identyfikację ryzyka operacyjnego w określonych obszarach działania Banku,
2. utworzenie bazy danych w celu gromadzenia informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego i stratach powstających w wyniku zakłóceń w działalności Banku,

3. monitorowanie i raportowanie incydentów ryzyka operacyjnego,
4. tworzenie mapy ryzyka w celu określenia działań zmierzających do zmniejszenia skutków ryzyka operacyjnego,
5. kontrolę i ocenę procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku,
6. ograniczanie skutków ryzyka operacyjnego.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym tworzą: akty prawne opisujące ten system, struktura organizacyjna systemu, narzędzia informatyczne wspomagające realizację procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz informacje o incydentach i zdarzeniach zaistniałych w obszarze ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje:

1. identyfikację ryzyka,
2. pomiar ryzyka,
3. limitowanie ryzyka,
4. monitorowanie ryzyka,
5. raportowanie ryzyka,
6. redukcowanie ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym realizowany jest w sposób ciągły.

B. struktura i organizacja zarządzania wskazanym rodzajem ryzyka.

W ramach organizacji zarządzania ryzykiem operacyjnym w PBS w Gostyniu organom nadzorczym i pracownikom zaangażowanym w proces zarządzania ryzykiem powierzono n/w zadania:

- A. Rada Nadzorcza Banku
Sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Ponadto sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowanego ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku oraz weryfikuje i ocenia kompetencje członków Zarządu dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym.
- B. Zarząd Banku
Wprowadza strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka oraz podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank.
- C. Komitet Zarządzania Ryzykami
Wspomaga zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz monitoruje, opiniuje zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Banku.
- D. Stanowisko ds. ryzyka operacyjnego
Opracowuje i aktualizuje metodykę zarządzania ryzykiem operacyjnym, inicjuje wprowadzanie oraz rozwijanie narzędzi wspomagających zarządzanie ryzykiem, sporządza raporty i przedstawia je odpowiednim komórkom Banku.
- E. Dyrektorzy/Kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych
Odpowiadają za identyfikację i ujawnianie ryzyka operacyjnego w danej jednostce/komórce, podejmują działania ograniczające potencjalne zagrożenia w obszarze ryzyka operacyjnego oraz łagodzące negatywne skutki zrealizowania tego ryzyka.
- F. Pracownicy Banku
Zobowiązani są do przekazywania informacji o incydentach i zdarzeniach operacyjnych zgodnie z szczegółowymi zasadami określonymi w zakresie ryzyka operacyjnego.
- G. Stanowisko audytu wewnętrznego/Audyt wewnętrzny Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB
Nadzoruje metodykę zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku oraz dokonuje przeglądów poprawności realizacji procesu zarządzania tym ryzykiem.

Organizacja zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku składa się z czterech szczebli:

- a) Szczebel podstawowy – stanowią wszyscy pracownicy Banku,

- b) Szczebel kierowniczy – osoby kierujące komórkami organizacyjnymi i jednostkami w Banku tzw. Właściciele ryzyka, pełniące kontrolę funkcjonalną,
- c) Szczebel nadrzędny – realizowany przez Stanowisko ds. ryzyka operacyjnego, obejmujący zarządzanie ryzykiem operacyjnym w skali całego Banku,
- d) Szczebel wspierający – realizowany przez Komitet Zarządzania Ryzykami w zakresie doradztwa i opinii w stosunku do Zarządu w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem operacyjnym w Banku sprawuje Wiceprezes ds. handlowych.

Nadzór nad prawidłowością zarządzania ryzykiem operacyjnym jest prowadzony przez KZR i Zarząd. Realizacja nadzoru przez Zarząd jest wspomagana dodatkowo przez Kontrolę Wewnętrzną.

C. zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka.

Ryzyko operacyjne Banku jest identyfikowane poprzez gromadzenie historycznych danych o zdarzeniach operacyjnych / incydentach operacyjnych powstających wewnątrz Banku oraz w miarę możliwości o zdarzeniach operacyjnych poniesionych przez podmioty funkcjonujące w otoczeniu Banku, np. przez inne instytucje finansowe, przy czym dane o zdarzeniach zewnętrznych gromadzone są odrębnie od danych o zdarzeniach wewnętrznych.

Identyfikacja i rejestracja ryzyka operacyjnego

Ryzyko operacyjne jest identyfikowane w celu zapobiegania powstawaniu nieakceptowanego poziomu ryzyka operacyjnego w działaniach realizowanych przez Bank, a w szczególności w celu zapobiegania powstawaniu zagrożeń dla zachowania ciągłości działania Banku.

Wszystkie komórki organizacyjne Banku gromadzą informacje na temat wystąpienia zdarzeń ryzyka operacyjnego. W tym celu wszyscy pracownicy Banku wprowadzają na bieżąco do prowadzonego w elektronicznym systemie „Rejestru incydentów ryzyka operacyjnego” informacje dotyczące incydentów z tytułu ryzyka operacyjnego. Dane na temat zdarzeń operacyjnych umieszczone w rejestrze, podlegają weryfikacji przez Stanowisko ds. ryzyka operacyjnego pod kątem poprawności klasyfikacji. Stanowisko ds. ryzyka operacyjnego dokonuje wyceny strat poszczególnych zdarzeń. Wycena dotyczy strat bezpośrednich oraz pośrednich.

Pomiar i ocena poziomu ryzyka operacyjnego

Ocena ryzyka operacyjnego polega w szczególności na pomiarze prawdopodobieństwa wystąpienia (częstości) i wielkości możliwych przyszłych strat (dotkliwości) z tytułu ryzyka operacyjnego. Do określenia tych dwóch wielkości wykorzystuje się zarówno mierniki ilościowe (takie jak m.in. historyczne informacje o stratach), jak i jakościowe.

W procesie pomiaru i oceny ryzyka operacyjnego Bank wykorzystuje również mapę ryzyka, na której umieszcza rodzaje i kategorie ryzyka operacyjnego.

Mapy ryzyka operacyjnego to narzędzie służące do identyfikacji oraz oceny ryzyka operacyjnego. Wyznaczony punkt podziału częstości i dotkliwości umożliwia uporządkowanie zdarzeń ryzyka operacyjnego, występujących i zarejestrowanych w Banku ze względu na ich częstość wystąpienia oraz dotkliwość poniesionych przez Bank strat. Rodzaje i kategorie ryzyka przypisywane są do poszczególnych pól mapy ryzyka, które określają

- zdarzenia o niskiej częstości i dotkliwości,
- zdarzenia o wysokiej częstości i dotkliwości,
- zdarzenia o niskiej częstości, ale wysokiej dotkliwości,
- zdarzenia o wysokiej częstości, ale niskiej dotkliwości.

Monitorowanie ryzyka operacyjnego

Poziom ryzyka operacyjnego jest monitorowany we wszystkich obszarach działania Banku. Przedmiotem monitorowania ryzyka operacyjnego jest przebieg wszystkich ważnych procesów składających się na działalność Banku, w tym m.in.: aktywa narażone na ryzyko operacyjne, zdarzenia operacyjne i ich skutki, wielkości objęte limitami lub wartościami progowymi, wskaźniki KRI, skuteczność podejmowanych działań w ramach redukcji ryzyka operacyjnego. Monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego prowadzone jest przez Stanowisko ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Limitowanie ryzyka operacyjnego

W celu zwiększenia bezpieczeństwa działania Bank określa poziom tolerancji i apetytu na ryzyko. Tolerancja na ryzyko oznacza całkowitą wartość ryzyka, którą Bank jest gotów zaakceptować i jest ustalana w wysokości wskaźnika BIA. Na rok 2016 poziom tolerancji na ryzyko operacyjne wyniósł 1.301.190,57 zł.

Natomiast apetyt na ryzyko oznacza wartość ryzyka, którą Bank jest skłonny podjąć i uwzględnia całą strategię biznesową oraz oczekiwania udziałowców, klientów i innych jednostek mających wpływ na działalność Banku. Bank określił akceptowalny poziom apetytu na ryzyko operacyjne na 2016 rok w wysokości 11,50% funduszy własnych Banku, co oznacza, że całkowity wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego nie może wynieść więcej niż w/w limit funduszy własnych. Na koniec grudnia 2016 roku poziom funduszy własnych kształtował się na poziomie 18 160 962,21 zł, co oznacza, że akceptowalny poziom apetytu na ryzyko kształtował się na poziomie 2 088 510,65 zł.

W ramach limitowania ryzyka operacyjnego Bank w Strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym wyznaczył wartości progowe dla sum dotkliwości strat i częstości zdarzeń dla rodzajów i kategorii ryzyka określonych w załączniku nr 1 do Rekomendacji M wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w styczniu 2013 roku. Ponadto w Banku zdefiniowane zostały kluczowe wskaźniki ryzyka operacyjnego KRI. Jest to zestaw syntetycznych wskaźników przydatnych do oceny ryzyka operacyjnego, które z dużym prawdopodobieństwem odzwierciedlają zmiany profilu ryzyka operacyjnego w Banku. Wartość KRI ustalana jest na podstawie historycznych obserwacji stanu parametrów wrażliwych na występowanie ryzyka operacyjnego. Bank wyznacza 3 poziomy wartości KRI: poziom oczekiwany, ostrzegawczy i alarmowy.

Raportowanie ryzyka operacyjnego

Raportowaniu w cyklach miesięcznych dla KZR i Zarządu podlegają wskaźniki KRI.

Raportowaniu w cyklach kwartalnych dla KZR, Zarządu i Rady Nadzorczej podlegają raporty z badania ryzyka operacyjnego wraz z wskaźnikami KRI.

Raportowaniu w cyklach półrocznych dla KZR, Zarządu, a dla Rady Nadzorczej raz do roku podlegają analizy braku zgodności.

Raz do roku dla KZR, Zarządu i Rady Nadzorczej raportowaniu podlega raport dotyczący ryzyka związanego z powierzaniem wykonywania czynności na zewnątrz.

Ocena poziomu ryzyka operacyjnego sporządzana jest przez Stanowisko ds. ryzyka operacyjnego i przekazywana odpowiednim komórkom Banku zgodnie z częstotliwością określoną w „Regulaminie sporządzania informacji zarządczej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Gostyniu”.

Testy warunków skrajnych.

Bank w okresach kwartalnych przeprowadza test warunków skrajnych, który przeprowadzany jest na podstawie następujących zasad:

- a. Badaniu i ocenie podlegają straty operacyjne poniesione przez Bank na przestrzeni 12 miesięcy poprzedzających datę analizy,
- b. Suma strat operacyjnych, o której mowa w ppkt a), jest zmniejszana o spłaty, uzyskane odszkodowania, wypłaty z polis ubezpieczeniowych (tzw. straty odzyskane) etc.
- c. Bank wylicza różnicę pomiędzy 2-krotnością poniesionych strat operacyjnych, o których mowa w ppkt a), z uwzględnieniem ppkt b) a wyliczonym regulacyjnym wymogiem kapitałowym na ryzyko operacyjne.
- d. Jeżeli różnica, o której mowa w ppkt c) jest wartością ujemną, to Bank uznaje regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne za wystarczający.
- e. Dodatkowy wymóg kapitałowy ustalany jest w kwocie stanowiącej różnicę wyliczoną zgodnie z ppkt. c) pomnożoną przez 8%.

D. zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz strategii i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka.

Poziom ryzyka operacyjnego uwzględniający również ryzyko braku zgodności i prawne, które zostało oszacowane na podstawie zarejestrowanych zdarzeń oraz kształtowaniu się wskaźników KRI, Bank stara się ograniczać poprzez skuteczne zarządzanie nim, a w szczególności przez:

1. pomiar i monitorowanie ryzyka operacyjnego,

2. ustalenie limitów na odpowiednim poziomie,
3. posiadanie planu zachowania ciągłości działania oraz planów awaryjnych na wypadek sytuacji kryzysowej.

Redukcja ryzyka operacyjnego odbywa się poprzez podejmowanie następujących działań:

1. modyfikowanie wewnętrznych aktów normatywnych w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego,
2. monitorowanie wewnętrznych procedur dotyczących zarządzania ryzykiem operacyjnym pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa,
3. usprawnianie zarządzania ryzykiem operacyjnym,
4. eliminowanie słabych punktów w procesach bankowych,
5. organizacja szkoleń dla pracowników odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz dla pozostałych w zakresie w jakim generują ryzyko operacyjne,
6. monitorowanie mechanizmów kontrolnych w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

W celu zapobieganiu występowaniu ryzyka operacyjnego w PBS w Gostyniu stosowane są następujące metody:

1. kontrola bieżąca, następną,
2. wzmocniona kontrola wewnętrzna funkcjonalna,
3. aktualizacja instrukcji, procedury i innych regulacji wewnętrznych zawierających sposoby postępowania w poszczególnych obszarach działania Banku,
4. automatyzacja wykonywania czynności stosowana w celu zapobiegania błędom ludzkim,
5. szkolenia wewnętrzne dla pracowników mające na celu uświadomienie istnienia ryzyka i sposobów zapobiegania mu oraz pogłębiające wiedzę o zarządzaniu poszczególnymi czynnikami ryzyka występującymi w Banku.

W przypadku identyfikacji zagrożeń mogących spowodować istotne zdarzenie ryzyka operacyjnego lub w inny sposób istotnie wpłynąć na wyniki Banku lub jego bezpieczeństwo, a także w obszarach szczególnie narażonych na ryzyko podejmowane są dodatkowe działania, zależne od charakteru i skali ryzyka, w postaci:

1. opracowania i wdrożenia odpowiednich planów awaryjnych lub planów utrzymania ciągłości działania,
2. ubezpieczenia mienia w wyspecjalizowanych firmach,
3. tworzenie rezerw na poczet ewentualnych strat,
4. odpowiednie klauzule w zawieranych z dostawcami lub partnerami umowach, ograniczające ryzyko i dające Bankowi możliwość egzekucji należności w przypadku nie wywiązania się z umowy.
5. kontroli audytu wewnętrznego,
6. zlecenia czynności na zewnątrz (outsourcing),

Ryzyko walutowe.

A. strategia i proces zarządzania.

Ryzyko walutowe jest to niebezpieczeństwo wpływu zmian kursów walutowych na wynik finansowy. Ryzyko walutowe może generować również ryzyko utraty wartości aktywów lub ryzyko wzrostu zobowiązań.

1. Cele strategiczne w zakresie działalności walutowej obejmują:
  - 1) obsługę klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
  - 2) zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem banku zrzeczającego;
  - 3) minimalizowanie ryzyka walutowego.
2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
  - 1) dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku;

- prorowadzenie transakcji wymiany walut z bankiem zrzeszającym polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- 2) utrzymywanie relatywnie wysokiego poziomu aktywów płynnych w walutach obcych;
  - 3) podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z bankiem zrzeszającym;
  - 4) niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym w Banku uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza – która:
  - 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem walutowym w Banku;
  - 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem walutowym, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
  - 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem walutowym na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank.
2. Zarząd:
  - 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem walutowym;
  - 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem walutowym;
  - 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem walutowym;
  - 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka walutowego na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą.
3. Komitet Zarządzania Ryzykami, który:
  - 1) opiniuje procedury opisujące proces zarządzania ryzykiem walutowym;
  - 2) opiniuje poziom limitów;
  - 3) identyfikuje potrzeby zmian w polityce zarządzania ryzykiem walutowym Banku;
  - 4) wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka walutowego Banku;
  - 5) ocenia poziom ryzyka walutowego Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi;
  - 6) składa propozycje zmian poziomu kursów Banku.
4. Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz – będący komórką monitorującą ryzyko walutowe, która podlega wiceprezesowi Zarządu ds. finansowo-księgowych wykonujący zadania związane z:
  - 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedur opisujących zarządzanie ryzykiem walutowym oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka walutowego oraz poziomu limitów;
  - 2) zapewnieniem zgodności procedur ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
  - 3) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
  - 4) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych;
  - 5) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka walutowego;
  - 6) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
  - 7) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko walutowe;
  - 8) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych w zakresie poziomu kursów walutowych oraz badaniem scenariuszy skrajnych warunków;
  - 9) sporządzaniem raportów dla Komitetu Zarządzania Ryzykami, Zarządu i Rady Nadzorczej;
  - 10) archiwizowaniem tabel kursów walutowych.
5. Główny Księgowy – będący komórką zarządzającą ryzykiem walutowym, która podlega wiceprezesowi Zarządu ds. finansowo-księgowych, wykonujący zadania związane z:
  - 1) zarządzanie ryzykiem walutowym;
  - 2) zarządzanie rachunkami walutowymi nostro Banku w Banku Zrzeszającym;
  - 3) obsługę transakcji walutowych;
  - 4) przestrzeganie limitów w zakresie ryzyka walutowego;

- 5) lokowanie nadwyżek środków walutowych;
  - 6) wyliczanie bieżącej pozycji walutowej Banku;
  - 7) utrzymywanie pozycji walutowej Banku na poziomie zgodnym z obowiązującymi limitami;
  - 8) ustalanie kursów walut (tabele kursowe);
  - 9) ustalanie kursów negocjowanych;
  - 10) przestrzeganie limitów związanych z kupnem lub sprzedażą walut obcych zawartych przez upoważnionych pracowników.
6. Wydział Księgowości i Sprawozdawczości odpowiada za ewidencjonowanie i rozliczanie transakcji walutowych.

Za obszar ryzyka walutowego w Banku odpowiada Wiceprezes zarządu ds. finansowo-księgowych w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem walutowym, pomiarem i monitorowaniem ryzyka walutowego.

B. zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka.

1. W rachunku pozycji walutowych Banku wyznaczone są:
  - 1) pozycje netto dla każdej waluty obcej oddzielnie;
  - 2) całkowita pozycja walutowa Banku.
2. Obliczanie pozycji netto w poszczególnej walucie obcej polega na obliczeniu bezwzględnej wartości z różnicy pomiędzy sumą długich i sumą krótkich pierwotnych pozycji bilansowych, pozabilansowych i indeksowanych w danej walucie, przy czym wartość tę oznacza się jako pozycję:
  - 1) długą – gdy różnica ta jest dodatnia;
  - 2) krótką – gdy różnica ta jest ujemna;
  - 3) domkniętą – gdy różnica wynosi zero.
3. Całkowitą pozycję walutową Banku oblicza się jako sumę długich lub sumę krótkich pozycji walutowych indywidualnych dla poszczególnych walut, w zależności od tego, która z tych sum jest wyższa co do wartości bezwzględnej; w przypadku, gdy powyższe sumy są równe co do wartości bezwzględnej, pozycja całkowita jest sumą długich pozycji walutowych.
4. Salda uwzględniane w rachunku pozycji walutowych wyrażone są w wartości bilansowej po ich przeliczeniu według średniego kursu NBP z dnia sprawozdawczego dla:
  - 1) aktywów walutowych: walutowe rachunki, rachunki dotyczące transakcji gotówkowych, środki w kasie i w skarbcu, rachunki lokat terminowych, kredyty walutowe udzielone, inne;
  - 2) pasywów walutowych: środki walutowe zdeponowane w Banku przez klientów, kredyty pozyskane przez Bank z linii kredytowych, inne.
5. W rachunku pozycji walutowej uwzględniane są operacje, których instrument bazowy jest indeksowany do waluty obcej.
6. Wartość składnika aktywów uwzględniana w rachunku pozycji walutowej musi odpowiadać jego wartości netto równej wartości brutto pomniejszonej o wymagane rezerwy celowe i umorzenia; utworzenie rezerw celowych i umorzeń zarówno w walucie obcej jak i złotych na należności walutowe, powodują zmianę pozycji walutowej Banku.

Ustalaniem pozycji walutowych dla poszczególnych walut oraz całkowitej pozycji walutowej Banku zajmuje się komórka zarządzająca.

1. Komórka monitorująca prowadzi kontrolę pozycji walutowych Banku w ciągu dnia roboczego.
2. Komórka monitorująca wylicza minimum dwa razy dziennie pozycje walutowe na podstawie stanów księgowych w następujących godzinach:
  - 1) do godz. 10⁰⁰ – salda zamknięcia poprzedniego dnia operacyjnego w następnym dniu operacyjnym;
  - 2) do godz. 14⁰⁰ – salda bieżące dnia operacyjnego.
3. Na podstawie danych księgowych wyliczane są i monitorowane:
  - 1) pozycje dla poszczególnych walut;
  - 2) całkowita pozycja walutowa Banku;
  - 3) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka walutowego zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury bilansu Banku z punktu narażenia na ryzyko walutowe;
- 2) wielkości pozycji walutowych;
- 3) wpływu zmiany kursów walutowych na wynik finansowy Banku;
- 4) analizy wskaźników;
- 5) powiązań z innymi rodzajami ryzyka;
- 6) wyników testów warunków skrajnych;
- 7) stopnia realizacji i przestrzegania limitów.

Limity ryzyka walutowego.

1. Celem ograniczania ryzyka walutowego Bank wprowadził szereg limitów, pozwalających na wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka.

Bank przyjął następujące limity wewnętrzne:

- 1) całkowitej pozycji walutowej w wysokości maksymalnie 2% funduszy własnych;
- 2) otwartych indywidualnych pozycji walutowych netto w wysokości maksymalnie:
  - a) 0,5% funduszy własnych Banku - w odniesieniu do EUR;
  - b) 0,5% funduszy własnych Banku - w odniesieniu do USD;
  - c) 0,5% funduszy własnych Banku - w odniesieniu do GBP;
  - d) 0,5% funduszy własnych Banku - w odniesieniu do NOK;
- 3) aktywów płynnych (stan gotówki w kasie, środki na rachunkach nostro oraz depozyty jednodniowe) dla każdej waluty oddzielnie, na poziomie równym sumie:
  - a) 15% środków zgromadzonych przez klientów na rachunkach a`vista i bieżących;
  - b) 10% środków utrzymywanych przez klientów na rachunkach terminowych.

Tryb postępowania w przypadku przekroczenia obowiązujących w Banku limitów

1. Monitorowanie stopnia wykorzystania limitów odbywa się z częstotliwością miesięczną.
2. W przypadku, gdy analizy stopnia wykorzystania limitów wskazują tendencje rosnące, komórka monitorująca dokonuje analizy przyczyn tego wzrostu.
3. W przypadku, gdy poziom wykorzystania limitów przekroczy 90% wartości dopuszczalnego limitu, komórka monitorująca informuje nadzorującego członka Zarządu o stopniu wykorzystania limitu.
4. Zarząd na uzasadniony wniosek komórki monitorującej, zawierający możliwe warianty obniżenia stopnia wykorzystania limitu, podejmuje decyzje w zakresie działań wskazanych we wniosku.
5. W razie, gdy przekroczenie limitu stanowi do 10% dopuszczalnego limitu, i według sporządzonej analizy sytuacja ta nie wpływa znacząco na bieżące i przyszłe wyniki finansowe Banku, Zarząd może podjąć decyzję o dopuszczalności tego przekroczenia w określonym okresie czasowym z jednoczesnym zwiększeniem częstotliwości monitorowania stopnia realizacji limitu, w celu niedopuszczenia do dalszego wzrostu ryzyka; podejmowane w tym okresie decyzje winny dążyć do obniżenia potencjalnego poziomu ryzyka walutowego, mieszczącego się w obowiązujących limitach; sytuacje, które spowodowały dopuszczalne przekroczenie limitu mogą dotyczyć:
  - 1) czasowego, uzasadnionego spadku funduszy własnych Banku;
  - 2) nieplanowanego wcześniej zaangażowania się Banku w pomoc strategicznemu klientowi w sytuacji jego uzasadnionych, przejściowych problemów.
6. W przypadku znacznego przekroczenia obowiązujących limitów – powyżej 10% dopuszczalnego limitu – Zarząd podejmuje działania, zmierzające do redukcji potencjalnego poziomu ryzyka walutowego.
7. W przypadku wystąpienia przekroczeń limitów, informacja zarządcza z obszaru monitorowania stopnia realizacji limitów zawiera informacje o:
  - 1) częstotliwości, skali i okresie utrzymywania się przekroczeń konkretnych limitów;
  - 2) charakterze przekroczeń (czy były poprzedzone wcześniejszą zgodą Zarządu; czy mają charakter jednorazowy i nie powinny wystąpić w przyszłości);
  - 3) przyczynach ich powstania;
  - 4) sposobie likwidacji przekroczenia (proponowany lub faktyczny);
  - 5) skutkach przekroczenia limitów;
  - 6) działaniach podjętych/proponowanych w celu uniknięcia podobnej sytuacji w przyszłości.

Analiza ryzyka walutowego na podstawie wybranych wskaźników ekonomicznych

1. Elementem wspierającym ocenę poziomu ryzyka walutowego, pozwalającym na obserwację skali i trendów ryzyka jest analiza podstawowych wskaźników z zakresu oceny ryzyka walutowego.
2. Bank do analizy stosuje następujące wskaźniki:
  - 1) udział łącznej kwoty aktywów walutowych w aktywach ogółem;
  - 2) udział łącznej kwoty aktywów walutowych w poszczególnych walutach w aktywach ogółem;
  - 3) udział łącznej kwoty pasywów walutowych w aktywach ogółem;
  - 4) udział łącznej kwoty pasywów walutowych w poszczególnych walutach w aktywach ogółem;
  - 5) udział pozycji netto dla poszczególnych walut w funduszach własnych;
  - 6) udział całkowitej pozycji walutowej w funduszach własnych.

Testy warunków skrajnych

1. Bank przeprowadza test warunków skrajnych polegający na zbadaniu wpływu zmiany kursów walutowych o 30% na wynik finansowy według następujących zasad:
  - 1) na podstawie danych z każdego dnia roboczego analizowanego miesiąca, wyznaczana jest maksymalna co do wartości bezwzględnej wartość pozycji walutowej całkowitej;
  - 2) przyjmowany jest następujący kierunek zmian kursów walutowych:
    - a) dla pozycji całkowitej długiej spadek kursu walutowego o 30%,
    - b) dla pozycji całkowitej krótkiej wzrost kursu walutowego o 30%;
  - 3) wyliczana jest zmiana wyniku z działalności walutowej odrębnie dla pozycji długiej i krótkiej jako iloczyn pozycji i założonej zmiany kursu walutowego.
2. Opisany test przeprowadzany jest w okresach miesięcznych do 10-tego dnia roboczego następnego miesiąca.
3. Opisany test stanowi podstawę do oszacowania kapitału wewnętrznego na ryzyko walutowe.

C. metody ograniczania ryzyka.

Zamierzenia Banku, służące redukcji ryzyka walutowego, realizowane są poprzez podejmowanie następujących działań:

1. monitorowanie dostosowania regulacji wewnętrznych do zmieniających się przepisów zewnętrznych,
2. usprawnianie zarządzania ryzykiem walutowym,
3. organizacja szkoleń dla pracowników odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem walutowym oraz dla pozostałych w zakresie w jakim generują ryzyko walutowe,
4. monitorowanie mechanizmów kontrolnych w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym.
5. dążenie do utrzymania indywidualnych pozycji walutowych,
6. prowadzenie transakcji wymiany walut z bankiem zrzeszającym polegających na zagospodarowaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku,
7. utrzymywanie relatywnie wysokiego poziomu aktywów płynnych w walutach obcych,
8. niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

III. Fundusze własne.

1. Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2016 roku.

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		Art. 26 ust. 1, art. 27, 28, 29, wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
	W tym: instrumenty typu 1		Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
	W tym: instrumenty typu 2		Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
	W tym: instrumenty typu 3		Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
2	Zyski zatrzymane		Art. 26 ust. 1 lit. c)
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	18.089.241,50	Art. 26 ust. 1
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego		Art. 26 ust. 1 lit. f)
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I		Art. 486 ust. 2
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2018 r.		Art. 483 ust. 2
5	Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)		Art. 84, 479, 480
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń i dywidend		Art. 26 ust. 2
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	18.444.941,50	
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	- 221.374,20	Art. 34, 105
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	- 62.673,66	Art. 36 ust. 1 lit. b) Art. 37, art. 472 ust. 4
9	Zbiór pusty w UE		
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartej na przyszłej rentowości z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, art. 472 ust. 5

	określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		Art. 33 lit. a)
12	Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty		Art. 36 ust. 1 lit. d) Art. 40, 159, art. 472 ust. 6
13	Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych (kwota ujemna)		Art. 32 ust. 1
14	Zyski lub straty z tytułu zobowiązań wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji		Art. 33 lit. b)
15	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. e) Art. 41, art. 472 ust. 7
16	Posiadane przez instytucje bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. f) Art. 42, art. 472 ust. 8
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. g) Art. 44, art. 472 ust. 9
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. h) Art. 43, 45, 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79, art. 472 ust. 10
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. i) Art. 43, 45, 47, art. 48 ust. 1 lit. b), art. 49 ust. 1-3, art. 79, 470, art. 472 ust. 11
20	Zbiór pusty w UE		
20a	Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1250% jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia		Art. 36 ust. 1 lit. k)
20b	W tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (i), art. 89-91
20c	W tym: pozycje sekurytyzacyjne (kwota		Art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt

	ujemna)		(ii), art. 243 ust. 1 lit. b), art. 244 ust. 1 lit. b), art. 258
20d	W tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (iii), art. 379 ust. 3
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3 (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5
22	Kwota przekraczająca próg 15% (kwota ujemna)		Art. 48 ust. 1
23	W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty		Art. 36 ust. 1 lit. i) Art. 48 ust. 1 lit. b), art. 470, art. 472 ust. 11
24	Zbiór pusty w UE		
25	W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5
25a	Straty za bieżący rok obrotowy (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. a) Art. 472 ust. 3
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)		Art. 6 ust. 1 lit. l)
26	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468		
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanej straty 1		Art. 467
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanej straty 2		Art. 467
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanego zysku 1		Art. 468
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanego zysku 2		Art. 468
26b	Kwota którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału podstawowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		Art. 481
	W tym:		Art. 481
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. j)
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale	- 284.047,86	

	podstawowym Tier I		
29	Kapitał podstawowy Tier I	18.160.893,64	
30	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		Art. 51, 52
31	W tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie mający zastosowanie standardami rachunkowości		
32	W tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie mający zastosowanie standardami rachunkowości		
33	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 4 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I		Art. 486 ust. 3
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2018 r.		Art. 483 ust. 3
34	Kwalifikujący się kapitał Tier I uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier I (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich		Art. 85, 86, 480
35	W tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		Art. 486 ust. 3
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi		
37	Posiadane przez instytucje bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I (kwota ujemna)		Art. 52 ust. 1 lit. b) Art. 56 lit. a), art. 57, art. 475 ust. 2
38	Udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		Art. 56 lit. b), art. 58 i art. 475 ust. 3
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 56 lit. c), art. 59, 60, 79, art. 475 ust.4
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota		Art. 56 lit. d), art. 59, 79, art. 475 ust.4

	przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		
41	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału dodatkowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)		
41a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), 472 ust. 11 lit. a)
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.		
41b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 477, art. 477 ust. 3, art. 477 ust. 4 lit. a)
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.		
41c	Kwota którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		Art. 467, 468, 481
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		Art. 467
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		Art. 468
	W tym: ...		Art. 481
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (wartość ujemna)		Art. 56 lit. e)
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I		
44	Kapitał dodatkowy Tier I		
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	18.160.893,64	
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio		Art. 62, 63

	emisyjne		
47	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II		Art. 486 ust. 4
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2018 r.		Art. 483 ust. 4
48	Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier II nie uwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich		Art. 87, 88, 480
49	W tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		Art. 486 ust. 4
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego		Art. 62 lit c) i d)
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi		
52	Posiadane przez instytucje bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane (kwota ujemna)		Art. 63 lit. b) ppkt (i) Art. 66 lit. a), art. 67, art. 477 ust. 2
53	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		Art. 66 lit. b), art. 68, art. 477 ust. 3
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 66 lit. c), art. 69, 70, 79, art. 477 ust. 4
54a	W tym: nowe udziały kapitałowe niebędące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego		
54b	W tym: udziały kapitałowe istniejące przed dniem 01 stycznia 2013 r. i będące przedmiotem uzgodnień okresu przejściowego		
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów		Art. 66 lit. d), art. 69, 79, art. 477 ust. 4

	sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		
56	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier II pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)		
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), 472 ust. 11 lit. a)
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.		
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 475, art. 475 ust. 2 lit. a), art. 475 ust. 3, art. 475 ust. 4 lit. a)
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. krzyżowe powiązania kapitałowe w dodatkowych instrumentach w kapitale Tier I, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.		
56c	Kwota którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału Tier II w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		Art. 467, 468, 481
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		Art. 467
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		Art. 468
	W tym: ...		Art. 481
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II		
58	Kapitał Tier II		
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	18.160.893,64	
59a	Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)		

	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)		Art. 472, art. 472 ust. 5, art. 472 ust. 8 lit. b), art. 472 ust. 10 lit. b), art. 472 ust. 11 lit. b)
	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		Art. 475, art. 475 ust. 2 lit. b), art. 475 ust. 2 lit. c), art. 475 ust. 4 lit. b)
	W tym pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		Art. 477, art. 477 ust. 2 lit. b), art. 477 ust. 2 lit. c), art. 477 ust. 4 lit. b)
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	102.067.128,13	
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,79	Art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,79	Art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,79	Art. 92 ust. 2 lit. c)
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)		Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130

65	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego		
66	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego		
67	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego		
67a	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym		Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 131
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)		Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128
69	Nieistotne w przepisach unijnych		
70	Nieistotne w przepisach unijnych		
71	Nieistotne w przepisach unijnych		
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)		Art. 36 ust. 1 lit. h) Art. 45, 46, art. 472 ust. 10 Art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4 Art. 66 lit c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)		Art. 36 ust. 1 lit. i) Art. 45, 48, 470, art. 472 ust.11
74	Zbiór pusty w UE		
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38,48, 470, art. 472 ust. 5
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)		Art. 62
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową		Art. 62
78	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrznych ratingów (przed zastosowaniem pułapu)		Art. 62
79	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów		Art. 62

80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		Art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2, 5
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		Art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2, 5
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		Art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3, 5
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		Art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3, 5
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		Art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4, 5
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		Art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4, 5

2. Wartość jednego udziału członkowskiego wynosi 100 zł.
3. Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

Ujawnienia dotyczące instrumentów kapitałowych

1	Emitent	
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	Nie dotyczy
3	Prawo lub prawa właściwe którym podlega instrument	Nie dotyczy
	Ujmowanie w kapitale regulacyjnym	Nie dotyczy
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Nie dotyczy
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Nie dotyczy
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-)skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-)skonsolidowanym	Nie dotyczy
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone przez każdy system prawny)	Nie dotyczy
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w mln, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	Nie dotyczy
9	Wartość nominalna instrumentu	Nie dotyczy
9a	Cena emisyjna	Nie dotyczy
9b	Cena wykupu	Nie dotyczy
10	Klasyfikacja księgowa	Nie dotyczy
11	Pierwotna data emisji	Nie dotyczy

12	Wieczyste czy terminowe	Nie dotyczy
13	Pierwotny termin zapadalności	Nie dotyczy
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	Nie dotyczy
15	Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	Nie dotyczy
16	Kolejne terminy wykupu jeżeli dotyczy	Nie dotyczy
	Kupony/dywidendy	Nie dotyczy
17	Stała lub zmienna dywidenda/stały lub zmienny kupon	Nie dotyczy
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	Nie dotyczy
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	Nie dotyczy
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	Nie dotyczy
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	Nie dotyczy
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie dotyczy
22	Nieskumulowane czy skumulowane	Nie dotyczy
23	Zamienne czy niezamienne	Nie dotyczy
24	Jeżeli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia powodujące zamianę	Nie dotyczy
25	Jeżeli zamienne, w pełni czy częściowo	Nie dotyczy
26	Jeżeli zamienne, wskaźnik konwersji	Nie dotyczy
27	Jeżeli zamienne, zamiana obowiązkowa czy opcjonalna	Nie dotyczy
28	Jeżeli zamienne należy określić rodzaj instrumentu na który można dokonać zamiany	Nie dotyczy
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu na który dokonuje się zamiany	Nie dotyczy
30	Odpisy obniżające wartość	Nie dotyczy
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	Nie dotyczy
32	W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	Nie dotyczy
33	W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	Nie dotyczy
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	Nie dotyczy
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego w odniesieniu do danego instrumentu)	Nie dotyczy
36	Niezgodne cechy przejściowe	Nie dotyczy
37	Jeżeli tak, należy określić niezgodne cechy	Nie dotyczy

Adekwatność kapitałowa.

1. Wykaz kwot stanowiących 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota w zł
1	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe w/c rządów i banków centralnych	-
2	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe w/c samorządów terytorialnych i władz lokalnych	248.956
3	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe w/c organów administracji i podmiotów nie prowadzących działalności gospodarczej	249
4	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe w/c wielostronnych banków rozwoju	-
5	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe w/c organizacji międzynarodowych	-
6	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe w/c instytucji	-
7	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe w/c przedsiębiorców	1.044.504
8	ekspozycje detaliczne luba warunkowe ekspozycje detaliczne	339.470
9	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe zabezpieczone na nieruchomościach	4.689.236
10	ekspozycje przeterminowane	511
11	ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	-
12	ekspozycje z tytułu obligacji zabezpieczonych	-
13	pozycje sekurytyzacyjne	-
14	ekspozycje kapitałowe	114.908
15	ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	-
16	inne ekspozycje	426.346
	RAZEM	6.864.180

2. Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na 31.12.2016 roku. Wyliczenia zostały dokonane zgodnie z „Procedurą wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego w PBS w Gostyniu”

Wyszczególnienie	Kwota
Ryzyko kredytowe	6.864.179,68
Ryzyko rynkowe	-
Ryzyko operacyjne	1.301.190,57
Pozostałe wymogi	-
Łączny wymóg na ryzyka Filaru I	8.165.370,25
Redukcja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego	-
Ryzyko koncentracji zaangażowań	-
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	-
Ryzyko płynności	-
Ryzyko wyniku finansowego	-
Ryzyko kapitałowe	-
Pozostałe ryzyka	-
Łączna wartość wewnętrznych wymogów kapitałowych Filaru II	354.741
Rezerwa na ryzyko ogólne	-
Wewnętrzne wymogi kapitałowe po uwzględnieniu rezerwy na ryzyko ogólne	-
Sumaryczny wewnętrzny wymóg kapitałowy	8.520.111,25
Współczynnik wypłacalności [%]	17,79
Wewnętrzny współczynnik wypłacalności [%]	17,05

3. Ujawnienia dotyczące bufora antycyklicznego

Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego		
1	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	Nie dotyczy
2	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	Nie dotyczy
3	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	Nie dotyczy

IV. Ryzyko kredytowe i ryzyko rozmycia.

1. Dla wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500,00 złotych, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3.000,00 złotych.
2. Dla potrzeb naliczenia odpowiedniej wysokości rezerw celowych od ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „normalnej”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe”, lub „stracone”, stosuje się zasady wynikające z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z 2008 Nr 235 poz. 1589 z późniejszymi zmianami) oraz zasady określone w procedurze wewnętrznej w sprawie tworzenia rezerw celowych.
3. Zasady tworzenia rezerw celowych w PBS w Gostyniu ustalono w Regulacjach przyjętych stosowną uchwałą Zarządu.
4. Bank działa na terenie jednego województwa. Jednakże ujęto w analizach podział na obszary geograficzne – gminy na których Bank prowadzi działalność.
5. Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2016 roku, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnią kwotę ekspozycji w okresie od 31.12.2015 roku do 31.12.2016 roku w podziale na klasy przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Wyszczególnienie	stan na 31.12.2016r.	średnia kwota w okresie 31.12.2015r. - 31.12.2016r.
1	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych	1.053.818	994.570
2	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	15.559.760	16.139.285
3	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	15.578	25.966
4	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec wielostronnych banków rozwoju	-	-
5	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organizacji międzynarodowych	-	-
6	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji	110.154.192	96.872.373
7	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców	16.046.637	13.932.047
8	ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne	5.829.813	5.751.655
9	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe zabezpieczone na nieruchomościach	82.545.878	81.137.518
10	ekspozycje przeterminowane	4.257	11.231
11	ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	-	-
12	ekspozycje z tytułu obligacji zabezpieczonych	-	-
13	pozycje sekurytyzacyjne	-	-
14	ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorców	-	-
15	ekspozycje kapitałowe	1.436.350	1.409.910
16	inne ekspozycje	10.117.459	9.048.477
RAZEM		242.763.742	225.323.032

6. Bank działa na terenie jednego województwa. W PBS w Gostyniu przyjęto, że ryzyko koncentracji tego samego regionu geograficznego uznaje się za nieistotne. Jednakże przygotowano analizy z podziałem na obszary geograficzne – gminy na których Bank prowadzi działalność. Struktura geograficzna ekspozycji kredytowych brutto w rozbiciu na tereny objęte działaniem gmin wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

Lp.	Istotne obszary geograficzne	Kwota (w zł)
1	Gmina Gostyń	44.159.873
2	Gmina Borek Wielkopolski	19.685.495
3	Gmina Pogorzela	16.353.938
4	Gmina Pępowo	10.304.614
5	Gmina Piaski	14.000.491
6	Gmina Krobia	9.299.101
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym i budżetowym		113.803.512

7. Struktura zaangażowania Banku wobec poszczególnych sektorów lub według typu kontrahenta w rozbiciu na klasy ekspozycji.

a) Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora finansowego według typu kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2016 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1	Banki	114.452.463
	Należności normalne	114.452.463
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
2	Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	3.292.450
	Należności normalne	3.292.450
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
3	Pomocnicze instytucje finansowe	-
	Należności normalne	-
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
4	Instytucje ubezpieczeniowe	-
	Należności normalne	-
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
Razem zaangażowanie w sektorze finansowym		117.744.913

b) Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w podziale na typ kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2016 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	-
	Należności normalne	-
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
2	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	4.603.018
	Należności normalne	4.359.902
	Należności pod obserwacją	54.312
	Należności zagrożone	188.804
3	Przedsiębiorcy indywidualni	8.822.707
	Należności normalne	8.468.264
	Należności pod obserwacją	339.443
	Należności zagrożone	15.000
4	Osoby prywatne	20.142.084
	Należności normalne	19.661.876
	Należności pod obserwacją	362.981
	Należności zagrożone	117.227
5	Rolnicy indywidualni	65.347.163
	Należności normalne	65.120.027
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	227.136
6	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	72.464
	Należności normalne	72.464
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		99.104.663

- c) Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora szczebla centralnego w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2016 roku przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności normalne	-
Należności pod obserwacją	-
Należności zagrożone	-
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	-

- d) Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2016 roku przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności normalne	15.560.971
Należności pod obserwacją	-
Należności zagrożone	-
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	15.560.971

- e) Strukturę zaangażowania Banku w poszczególnych branżach w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2016 roku przedstawia poniższa tabela (w tys. zł).

Lp.	Branże	Wartość w tys. zł
1	Rolnictwo, Leśnictwo, Łowiectwo i Rybactwo	69.793
	Należności normalne	69.566
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	227
2	Zakwaterowanie i Usługi Gastronomiczne	368
	Należności normalne	366
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	2
3	Opieka Zdrowotna i Pomoc Społeczna	192
	Należności normalne	192
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
4	Transp. gosp. magazyn	564
	Należności normalne	449
	Należności pod obserwacją	100
	Należności zagrożone	15
5	Przetwórstwo przemysłowe	611
	Należności normalne	424
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	187
6	Budownictwo	291
	Należności normalne	291
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
7	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	6.053
	Należności normalne	5.759
	Należności pod obserwacją	294
	Należności zagrożone	-
8	Dział. Profesjonalna, naukowa i tech.	885
	Należności normalne	885
	Należności pod obserwacją	-

	Należności zagrożone	-
9	Obsł. nieruch. wynajem i usł. związ. z prowadz. dział. gosp	43
	Należności normalne	43
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
10	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	15.561
	Należności normalne	15.561
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
11	Pozostała działalność usługowa	30
	Należności normalne	30
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
12	inne- osoby prywatne	20.259
	Należności normalne	19.779
	Należności pod obserwacją	363
	Należności zagrożone	117
13	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15
	Należności normalne	15
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
14	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3.292
	Należności normalne	3.292
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
Razem zaangażowanie		117.958

f) Strukturę ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na typ kontrahentów bez uwzględnienia wartości korekt i rezerw istotne klasy należności według stanu na dzień 31.12.2016 roku przedstawia poniższa tabela (w zł).

Istotne klasy należności	a'vista	1-30 dni	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-2 lat	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	powyżej 20 lat
przedsiębiorstwa	188.805	1.059.884	161.943	236.677	407.730	815.460	1.732.520	-	-	-
instytucje niekomercyjne	-	1.457	2.736	3.801	7.629	15.440	21.696	19.705	-	-
gospodarstwa domowe	43.202	1.356.569	5.872.119	6.707.278	7.679.780	12.401.754	27.475.554	23.114.731	9.285.647	517.791
instytucje samorządowe	-	-	125.000	175.000	250.000	1.100.000	12.314.871	1.596.100	-	-
leasing	-	117.040	238.460	535.932	536.890	802.701	761.427	5.840	-	-
RAZEM	232.007	2.534.950	6.400.258	7.658.688	8.882.029	2.733.601	42.306.068	24.736.376	9.285.647	517.791

g) Strukturę ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na klasy należności (bilansowe i pozabilansowe) bez uwzględnienia wartości korekt i rezerw istotne klasy należności według stanu na dzień 31.12.2016 roku przedstawia poniższa tabela (w zł)

Istotne klasy należności	a'vista	1-30 dni	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-2 lat	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	powyżej 20 lat
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec Rządów i Banków Centralnych	1.053.818	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych	0	0	125.000	175.000	250.000	1.100.000	12.314.871	1.596.100	0	0
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nieprov. dział. gospodarczej	0	0	15.578	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucje - banki	14.682.170	75.472.022	13.000.000	7.000.000	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców, detaliczne, zabezpieczone na nieruchomościach	0	4.021.772	5.770.255	9.707.762	10.561.829	15.642.618	30.466.528	23.280.745	9.153.591	748.601
Ekspozycje przeterminowane	0	225.706	12.588	24.700	46.950	71.980	139.878	17.946	8.320	0
Inne ekspozycje	6.510.118	1.304	1.038	63.408	89.294	253.477	169.914	178.062	187.201	2.663.643

h) Struktura należności z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowane w rozbiu na istotne klasy ekspozycji kredytowych według stanu na 31.12.2016 r. przedstawiają poniższe tabele.

Lp.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec Rządów i Banków Centralnych	Wartości w zł
1.	Należności normalne	1.053.818
	Kredyty przeterminowane	0
	Rezerwy celowe	0
	Korekta wartości	0
	Odsetki	0
RAZEM		1.053.818

Lp.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych	Wartości w zł
1.	Należności normalne	15.560.971
	Kredyty Pozabilansowe w pełni skorygowanej ekspozycji przez współczynnik konwersji	0
	Rezerwy celowe	0
	Korekta wartości	1.539
	Odsetki	328
RAZEM		15.559.760

Lp.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nieprov. dział. gospodarczej	Wartości w zł
1.	Należności normalne	15.578
	Kredyty przeterminowane	
	Rezerwy celowe	
	Korekty wartości	
	Odsetki	
RAZEM		15.578

Lp.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucje - banki	Wartości w zł
1.	Należności normalne lokaty międzybankowe, Minimum Depozytowe, Rach.bież., rezerwa obowiąz. ZFSS	110.115.355 38.837 -
RAZEM		110.154.192

Lp.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców	Wartości w zł
1.	Należności normalne Kredyty pozabilansowe Rezerwy celowe Korekta wartości Odsetki	19.199.746 3.320.112 44.000 13.002 224.005
RAZEM		16.046.637

Lp.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe detaliczne	Wartości w zł
1.	Należności normalne Kredyty pozabilansowe Rezerwy celowe Korekta wartości Odsetki	6.321.313 477.797 2.894 6.382 15.573
RAZEM		5.829.813

Lp.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe zabezpieczone na nieruchomościach	Wartości w zł
1.	Należności normalne Kredyty pozabilansowe Rezerwy celowe Korekta wartości Odsetki	87.750.514 3.913.609 353.414 969.475 31.862
RAZEM		82.545.878

Lp.	Ekspozycje przeterminowane	Wartości w zł
1.	Należności zagrożone kredyty zagrożone rezerwy celowe korekta wartości odsetki	548.167 543.910 0 0
RAZEM		4.257

Lp.	Inne ekspozycje	Wartości w zł
1.	Należności normalne Kasa Rzeczowe aktywa trwałe Pozostałe aktywa 190	4.788.134 3.596.967 825.698 906.660
RAZEM		10.117.459

8. Kwoty ekspozycji – przedstawione oddzielnie, w podziale na obszary geograficzne- gminy na których Bank prowadzi działalność, na dzień 31.12.2016 roku zawiera poniższa tabela. Należy zaznaczyć że w PBS w Gostyniu przyjęto, że ryzyko koncentracji tego samego regionu geograficznego uznaje się za nieistotne.

Wyszczególnienie	Gmina Gostyń	Gmina Borek	Gmina Pogorzela	Gmina Pępowo	Gmina Piaski	Gmina Krobia
Należności normalne	43.334.109	19496691	16.348.239	10.206.679	13.833.871	9.279.019
Rezerwy celowe	23.345	24.154	16.020	7.600	12.721	8736
Korekta wartości	277.272	197.258	180.946	109.560	148.606	104.372
Należności pod obserwacją	751.654	0	0	0	0	5.082
Rezerwy celowe	170.456	0	0	0	0	1.580
Należności zagrożone	74.109	188.804	5.699	97.935	166.620	15.000
Rezerwy celowe	46.699	188.804	5.699	52.649	33.324	7.500
Należności poniżej standardu	54.820	0	0	97.935	166.620	15.000
Rezerwy celowe	27.410	0	0	52.649	33.324	7.500
Należności wątpliwe	0	0	0	0	0	0
Rezerwy celowe	0	0	0	0	0	0
Należności stracone	19.289	188.804	5.699	0	0	0
Rezerwy celowe	19.289	188.804	5.699	0	0	0

9. Prezentacja struktury rezerw celowych na dzień 31.12.2016 r.

Kategorie należności	stan na początek roku obrotowego	zwiększenia rezerw	wykorzystanie rezerw	rozwiązanie rezerw	stan na koniec roku obrotowego
Należności normalne	91.923,03	58.784,15	0,00	58.131,14	92.576,04
- sektor niefinansowy					
Należności pod obserwacją	24.132,51	172.184,55	0,00	24.280,57	172.036,49
- sektor finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
-sektor niefinansowy	24.132,51	172.184,55	0,00	24.280,57	172.036,49
- sektor budżetowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności poniżej standardu	0	132.478,31	0,00	11.595,54	120.882,77
- sektor finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor niefinansowy	0	132.478,31	0,00	11.595,54	120.882,77
- sektor budżetowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności wątpliwe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor niefinansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor budżetowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności stracone	520.020,73	9.548,07	0,00	315.776,19	213.792,07
- sektor finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- sektor niefinansowy	520.020,73	9.548,07	0,00	315.776,19	213.792,07
- sektor budżetowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

10. Dodatkowa informacja o należnościach, kredytach i pożyczkach, aktywach finansowych w PBS w Gostyniu na dzień 31.12.2016 r.

Wyszczególnienie	31.12.2015r	31.12.2016r
I. Aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-
II. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18.422.876,48	22.471.981,00
III. Kredyty i pożyczki udzielone przez bank i wierzycelności własne, nie przeznaczone do obrotu (A + D – B)	187.893.655,95	211.221.881,65
A. Kapitał (brutto)	188.019.722,22	211.170.553,68
1. Dla sektora finansowego (kapitał)	77.836.053,78	97.241.792,03
2. Dla sektora niefinansowego (kapitał)	93.522.697,44	98.367.790,65
3. Dla sektora budżetowego (kapitał)	16.660.971,00	15.560.971,00
B. Rezerwy	636.075,73	599.287,37
Rezerwa na kredyty sektora finansowego	-	-
Rezerwa na kredyty sektora niefinansowego	636.075,73	599.287,37
Rezerwa na kredyty sektora budżetowego	-	-
C .Kredyty i pożyczki netto [A – B]	187.383.646,49	210.571.266,31
D. Odsetki	510.009,46	650.615,34
a. od sektora finansowego	211.504,18	363.270,12
b. od sektora niefinansowego	262.651,79	271.440,07
c. od sektora budżetowego	35.853,49	15.905,15
E. Kredyty i pożyczki netto (C+D)	187.893.655,95	211.221.881,65
F. Prowizje rozliczane w czasie	1.041.759,22	1.020.440,89
IV. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	-	-
1. dłużne papiery wartościowe	-	-
2. inne (brutto)	-	-
V. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	1.370.000,00	1.436.350,00

11. Udzielone gwarancje i poręczenia, w tym wekslowe oraz inne udzielone zobowiązania o charakterze gwarancyjnym wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

Wyszczególnienie	Stan w zł	
	31.12.2015 roku	31.12.2016 roku
Gwarancje i poręczenia w tym :	0,00	0,00
- z tytułu indosu weksli	0,00	0,00
Inne zobowiązania o charakterze gwarancyjnym	0,00	0,00
Ogółem	0,00	0,00

12. Metody przyjęte do ustalania korekt wartości i rezerw.

Bank dokonuje wyceny i aktualizacji aktywów i zobowiązań pozabilansowych oraz tworzy rezerwy na ryzyko związane z działalnością banku zgodnie z obowiązującymi ustawami i rozporządzeniami oraz z „Procedurą tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banku”.

Podstawę tworzenia rezerw celowych stanowi wartość bilansowa ekspozycji kredytowych bez uwzględniania utworzonych rezerw celowych, ale z uwzględnieniem przewidywanej, w związku z restrukturyzacją zadłużenia, kwoty umorzenia części ekspozycji kredytowej.

Bank tworzy rezerwy na ryzyko związane z ich działalnością, zwane dalej „rezerwami celowymi”, w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- a) kategorii „normalne” – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- b) kategorii „pod obserwacją”,
- c) grupy „zagrożone” – w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z pożyczek i kredytów detalicznych zakwalifikowanych do kategorii „normalnych” tworzy się w wysokości co najmniej - 1,50 %

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw tj.:

- a) 1,50% - w przypadku kategorii „pod obserwacją”,
- b) 20% - w przypadku kategorii „poniżej standardu”,
- c) 50% - w przypadku kategorii „wątpliwe”,
- d) 100% - w przypadku kategorii „stracone”.

Podstawę tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zakwalifikowanymi do kategorii „pod obserwacją” lub grupy „zagrożone” można pomniejszać o następującą wartość zabezpieczeń:

- a) w przypadku ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych – w zakresie ust. 3 pkt. 3, 16-20 oraz w zakresie pojazdów samochodowych pkt. 23 i 24 załącznika nr 2 do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r.,
- b) w przypadku pozostałych ekspozycji kredytowych – ust. 3 załącznika nr 2 do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r.

W przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych zabezpieczeniami wymienionymi w ust 3 pkt. 16 lit. a, b, c, e, f, załącznika nr 2 do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. pod warunkiem że zabezpieczenia te ustanowione są na nieruchomości mieszkalnej, kwota, o którą można pomniejszyć podstawę tworzenia rezerw celowych, nie może być większa niż limit pomniejszenia dla poszczególnych okresów opóźnienia w spłacie, określony w poniższej tabeli:

Limit pomniejszenia w % kwoty ekspozycji kredytowej	Okres opóźnienia w spłacie w miesiącach
100	Nie więcej niż 51
75	Powyżej 51 i nie więcej niż 54
50	Powyżej 54 i nie więcej niż 57
25	Powyżej 57 i nie więcej niż 60
0	powyżej 60

W przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych zabezpieczeniami, wymienionymi w ust. 3 załącznika nr 2 do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r., z wyłączeniem pkt. 1, kwota, o którą można pomniejszyć podstawę tworzenia rezerw celowych, nie może być większa niż limit pomniejszenia dla poszczególnych okresów opóźnienia w spłacie, określony w poniższej tabeli:

Limit pomniejszenia w % kwoty ekspozycji kredytowej	Okres opóźnienia w spłacie w miesiącach
100	Nie więcej niż 27
75	Powyżej 27 i nie więcej niż 30
50	Powyżej 30 i nie więcej niż 33
25	Powyżej 33 i nie więcej niż 36
0	powyżej 36

Pomniejszeń można dokonać, jeżeli na dzień dokonywania przeglądu spełnione są łącznie następujące warunki:

- a) wartość zabezpieczenia jest możliwa do uzyskania, w wysokości uwzględnionej do pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw, podczas ewentualnego postępowania egzekucyjnego, biorąc pod uwagę ograniczenia prawne, ekonomiczne i faktyczne mogące wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się banku z przedmiotu zabezpieczenia,
- b) zabezpieczenie to nie jest lub nie było wykorzystane w trybie przewidzianym w cz. I ust. 3 pkt. 2 i ust. 4 załącznika nr 1 do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008

Jeżeli w przypadku ekspozycji kredytowej opóźnionej w spłacie, terminy (harmonogram) spłaty zostały zmienione, to opóźnienie w spłacie ekspozycji kredytowej liczy się według zmienionych terminów (zmienionego harmonogramu) spłaty, pod warunkiem, że zmiana ta została dokonana po raz pierwszy. W przypadku kolejnych zmian terminów (harmonogramu) spłaty, opóźnienie w spłacie ekspozycji kredytowej liczy się według terminów spłaty ustalonych w pierwszej zmianie. Przeglądów i aktualizacji wartości zabezpieczeń, o które pomniejszono podstawę tworzenia rezerw celowych, dokonuje się w trybie obowiązującym dla przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

Pracownicy komórki kredytowej właściwej jednostki organizacyjnej Banku przygotowują i przedkładają wyliczenie zabezpieczenia stanowiącego podstawę pomniejszenia rezerwy celowej, na posiedzenie Zarządu PBS w Gostyniu, nie później niż na koniec danego kwartału.

W przypadku zabezpieczeń w postaci hipoteki, zastawu na statkach morskich i zastawu na statku powietrznym wartość zabezpieczenia ustala się na podstawie wyceny rzeczoznawcy lub – w określonych odrębnymi przepisami przypadkach – na podstawie wyceny bankowo – hipotecznej. Bank, w ramach przeglądu i aktualizacji wartości zabezpieczeń, dokonuje analizy rynkowych cen zabezpieczeń na podstawie własnych lub międzybankowych baz danych. Jeśli wynikający z tej analizy spadek rynkowych cen tych zabezpieczeń, w okresie od dokonania ostatniej wyceny przez rzeczoznawcę, może mieć znaczący wpływ na wartość danego zabezpieczenia ekspozycji kredytowej, bank powinien zlecić ponowną wycenę lub pisemnie uzasadnić odstępnie od jej zlecenia.

Jeżeli spadek rynkowych cen zabezpieczeń w okresie od dokonania ostatniej wyceny przez rzeczoznawcę jest większy niż 25% pierwotnej wyceny lub upłynął 7 letni okres trwania wyceny, bank powinien zlecić ponowną wycenę lub pisemnie uzasadnić odstępnie od jej zlecenia np. w przypadku znacznego zmniejszenia się ekspozycji kredytowej.

Przy pomniejszeniu podstawy tworzenia rezerw ze względu na pozostałe zabezpieczenia, o które pomniejszono podstawę tworzenia rezerw. Bank kieruje się zasadą ostrożnej wyceny. Określenie kwoty zabezpieczenia ustalane jest przede wszystkim w oparciu o wartości wynikające z wartości netto faktur zakupu, aktualnych polis ubezpieczeniowych, bilansu, pomniejszonych o wartość podatku VAT, który bank zmuszony jest zapłacić w razie dokonania sprzedaży przewłaszczonych rzeczy.

Bankową bazę danych sporządza się na podstawie danych pozyskiwanych za pomocą przekazów internetowych oraz danych pozyskiwanych z Biur handlu nieruchomościami. Bazę danych prowadzi wyznaczony pracownik.

Rezerwy celowe tworzy się w ciężar kosztów. Rezerwy celowe rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia. Rezerwę celową zmniejsza się odpowiednio do:

- a) zmniejszenia się kwoty ekspozycji kredytowej,
- b) zmiany kategorii ekspozycji kredytowej na kategorię o niższym stopniu ryzyka w wyniku dokonanej klasyfikacji,
- c) wzrostu wartości zabezpieczenia pomniejszającego podstawę tworzenia rezerw celowych,
- d) wzrostu wartości rezerwy na ryzyko ogólne.

W przypadku ekspozycji kredytowych stanowiących zobowiązanie solidarne osób trzecich, kryterium sytuacji ekonomiczno- finansowej stosuje się w odniesieniu do tej z nich, której sytuacja ekonomiczno – finansowa jest najlepsza.

Prowizje i ESP

1. Prowizje stanowiące integralną część rentowności instrumentu finansowego (kredytu), które korygują efektywną stopę procentową to:

- a) Prowizje i opłaty z tytułu udzielenia kredytu, czyli prowizje przygotowawcze z tytułu udzielenia kredytu. Prowizje te stanowią wynagrodzenie za czynności takie, jak ocena sytuacji finansowej kredytobiorcy, oszacowanie i rejestracja gwarancji, wycena i ustanowienie prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu, przygotowanie dokumentacji kredytowej, negocjowanie warunków, przygotowanie i przetwarzanie dokumentów oraz

- przeprowadzenie transakcji,
- b) prowizje i opłaty, które stanowią zwrot kosztów poniesionych przez kredytodawcę w związku z udzieleniem kredytu,
  - c) prowizje, które wiążą się bezpośrednio z udzieleniem kredytu (np. prowizje płacone kredytodawcy z tytułu wyjątkowo skomplikowanej umowy kredytowej lub z tytułu szybkiego udzielenia kredytu),
  - d) prowizje stanowiące wynagrodzenie z tytułu zaangażowania się banku w dany instrument, np. zobowiązanie się do udzielenia kredytu.
2. Jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że określone umowy kredytowe zostaną zawarte, opłaty z tytułu zobowiązania się do ich zawarcia są uznawane jako wynagrodzenie za stałe zaangażowanie kredytowe i razem z powiązаныmi z nimi kosztami bezpośrednimi są ujmowane jako korekta efektywnej stopy procentowej. Jeżeli zobowiązanie wygasło, bank nie udzielił kredytu, opłatę taką ujmuje się jako przychody z chwilą wygaśnięcia zobowiązania
  3. Dominujący składnik różnicy pomiędzy okresowym przychodem odsetkowym określonym w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej, a faktycznie otrzymanymi odsetkami (odsetkami wynikającymi z umowy) stanowi amortyzacja prowizji. W dniu spłaty ostatniej raty kredytu, prowizja będzie w pełni zamortyzowana i łączny przychód, obliczony metodą tradycyjną, będzie równy łącznemu przychodowi, obliczonemu za pomocą efektywnej stopy procentowej w związku z tym metoda efektywnej stopy procentowej wpływa jedynie na okres, w którym ujmowany jest przychód.
  4. Niezamortyzowane saldo prowizji z tytułu udzielenia kredytu lub prowizji za administrowanie oraz innych opłat i kosztów rozliczanych metodą efektywnej stopy procentowej, jest ujmowane w bilansie Banku jako korekta wartości pozycji (kredytów), do której się odnosi. Ewidencja księgową rozliczanej prowizji prowadzona jest na poszczególne rachunki kredytowe klientów.
  5. W rachunku zysków i strat kwoty prowizji rozliczanych metodą efektywnej stopy procentowej ujmowane są jako część przychodów odsetkowych. Nie ma konieczności rozdzielenia w ramach tych przychodów odsetek, dyskonta czy też prowizji.
  6. Dla prowizji rozliczanych w czasie i odnoszonych na dobro przychodów odsetkowych wyodrębnia się konta odsetkowe w ramach kont 800,810 i 820.
  7. Pobrane od klienta i podlegające rozliczeniu w czasie prowizje ewidencjonuje się w ramach konta „531”, zachowując podział na sektory (finansowy, niefinansowy i budżetowy).
  8. Rozliczenia metodą ESP nie można stosować dla należności o nieokreślonym terminie płatności poszczególnych rat i nieustalonych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym czy też kredytów z tytułu kart kredytowych. Prowizje od tych kredytów Bank rozlicza w czasie metoda liniową i wykazuje jako pozycję „prowizje” w rachunku zysków i strat
  9. Prowizje i opłaty amortyzowane liniowo.
    - a) od kredytów udzielonych w rachunku bieżącym oraz w ROR,
    - b) prowizje pobrane od udzielonych gwarancji i poręczeń, zalicza się do przychodów prowizyjnych, a ewidencja księgową prowadzona jest na poszczególne rachunki kredytowe klientów.
  10. Dla wszystkich należności bilansowych oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych o charakterze gwarancyjnym i poręczeniowym, dla których nie można wygenerować harmonogramu spłat, pobrana prowizja będzie zawsze rozliczana metodą liniową i zaliczana na dobro przychodów prowizyjnych.
  11. Dla kredytów o zmiennej stopie procentowej w Banku stosowana jest następująca metoda rozliczania prowizji netto według efektywnej stopy procentowej:

ESP jest ustalana jednorazowo, w momencie wytworzenia lub nabycia instrumentu, (tj. uruchomienia kredytu), na podstawie pierwotnie ustalonego harmonogramu spłat, (tj. pierwotnej umowy kredytowej). Przeliczenie efektywnej stopy procentowej dla instrumentów o zmiennej stopie procentowej nie jest dokonywane, nawet jeżeli nastąpi zmiana nominalnej stopy procentowej. Zasady rozliczania prowizji ustalone w momencie uruchomienia kredytu pozostają niezmiennie.
  12. Ponowne przeliczenie ESP następuje wtedy, gdy wystąpią znaczące zmiany kwoty kredytu, takie jak m. in.:
    - a) zwiększenie kwoty kredytu zgodnie z aneksem do umowy pierwotnej,
    - b) wcześniejsza spłata części kapitału,

- c) wydłużenie lub skrócenie terminu spłaty kredytu,
  - d) zmiana kwoty kredytu,
  - e) inne zmiany warunków kontraktu.
13. W przypadku wcześniejszej spłaty kredytu nierozliczone prowizje jednorazowo zaliczane są do przychodów odsetkowych. W przypadku umorzenia kredytu nierozliczona prowizja jest rozliczana w korespondencji z kontem należności.
  14. W przypadku zakwalifikowania kredytu do zagrożonych rozliczoną prowizję w części odpowiadającej wartości niespłaconego kapitału jak i nierozliczoną przenosi się na konto „prowizje -odsetki zastrzeżone”.

V. Ryzyko kredytowe kontrahenta.

1. Badaniu podlega dywersyfikacja ryzyka kredytowego mierzona jako odpowiednie rozproszenie posiadanych bilansowych i pozabilansowych ekspozycji kredytowych ważonych ryzykiem. Bank uznaje za akceptowany udział aktywów i zobowiązań pozabilansowych o podwyższonych wagach ryzyka 75% i więcej na poziomie do 70% sumy aktywów według wartości bilansowej powiększonych udzielone zobowiązania pozabilansowe.
2. Bank uznaje, że minimalny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe wyliczony w Filarze I jest wystarczający, o ile nie zostaje przekroczony wskaźnik określony w punkcie 1 i nie wyznacza dodatkowego wymogu z tego tytułu.
3. W przypadku przekroczenia wskaźnika udziału określonego w punkcie 1, Bank wylicza dodatkowy wymóg kapitałowy z tego tytułu według poniższych zasad:
  - a) Bank wyodrębnia aktywa i zobowiązania pozabilansowe według wartości bilansowej, z przypisanymi wagami ryzyka 75% i więcej,
  - b) ustalana jest nadwyżka aktywów i zobowiązań pozabilansowych z przypisanymi wagami ryzyka 75% i więcej, ponad 70%sumy aktywów według wartości bilansowej i udzielonych zobowiązań pozabilansowych (w ujęciu netto),
  - c) wyliczona zostaje średnia ważona waga ryzyka dla należności o wagach ryzyka 75% i więcej - średnia ważona jest wartością bilansową (wartością netto) ekspozycji.
4. W celu wyznaczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe, Bank stosuje wskaźnik - w wysokości 4% - dla ekspozycji o wagach ryzyka 75% i więcej, przekraczających poziom 70% udziału w sumie aktywów powiększonej o udzielone zobowiązania pozabilansowe - według wartości bilansowej, przy zastosowaniu średnioważonej wagi ryzyka dla należności o wagach ryzyka 75% i więcej.
5. Dodatkowym wymogiem kapitałowym jest kwota wyznaczona zgodnie z ust. 4.
6. Zasady tworzenia rezerw celowych zostały omówione w części V niniejszej informacji. Jako formę przyjętych zabezpieczeń Bank może uwzględniać następujące rodzaje zabezpieczeń:
  - a) weksel własny i poręczenie wekslowe,
  - b) poręczenie cywilne,
  - c) zastaw rejestrowy,
  - d) przewłaszczenie,
  - e) blokada lokaty,
  - f) kaucja,
  - g) cesja wierzytelności,
  - h) hipoteka na nieruchomości mieszkalnej,
  - i) hipoteka pozostała,
  - j) gwarancja,
  - k) ubezpieczenie kredytu,
  - l) pozostałe zabezpieczenia.

Bank uznaje za akceptowalne zaangażowanie w wyodrębnione rodzaje zabezpieczeń poniżej poziomu limitów szczegółowo opisanych w „Regulaminie zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań w PBS w Gostyniu”.
7. Kwotę przyjętych zabezpieczeń ogranicza się do wysokości, aktualnej na dzień analizy, wielkości zabezpieczanej ekspozycji kredytowej (w kwocie wartości netto).
8. Jeżeli ekspozycja kredytowa zabezpieczona jest kilkoma rodzajami zabezpieczeń, to Bank wybiera jedną z poniższych metod:

- a) przyjmuje wartość jednego zabezpieczenia, które uznaje za najbardziej wiarygodne; jeżeli wartość tego zabezpieczenia nie pokrywa wartości ekspozycji kredytowej, przyjmuje kolejne zabezpieczenia;
  - b) dla każdego rodzaju zabezpieczenia może określić proporcjonalną kwotę kredytu, jaką zabezpiecza, poprzez przemnożenie udziału wartości pojedynczego zabezpieczenia w całkowitej wartości zabezpieczeń i aktualnej kwoty ekspozycji kredytowej.
- Powiatowy Bank Spółdzielczy w Gostyniu dla celów oceny istotności ryzyka koncentracji zabezpieczeń przyjął metodę opisaną w ppkt b).
9. Na potrzeby procesu wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego, Bank przyjmuje wartość graniczną (limit) dla zaangażowania w dany rodzaj zabezpieczenia.
  10. Bank wyznacza stopień koncentracji zabezpieczeń poprzez wyliczenie odrębnie dla każdego rodzaju zabezpieczenia różnicy pomiędzy kwotą zabezpieczeń ekspozycji kredytowych a wartością graniczną (limitem).
  11. Jeżeli dla co najmniej jednej formy zabezpieczenia (z wyłączeniem kaucji) wystąpi przekroczenie wartości granicznej (limitu) i Bank uzna ryzyko za istotne, wówczas wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie tego ryzyka według poniższej procedury:
    - a) kwota przekroczenia wartości granicznej, przemnażana jest przez wartość odpowiadającą średniej ważonej z wag ryzyka dla zaangażowań występujących w Banku;
    - b) zsumowane wyniki otrzymane dla każdej formy zabezpieczenia przemnożone są przez wagę 8% stanowią wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka koncentracji przyjętych form zabezpieczeń.

Bank tworzy wewnętrzny wymóg kapitałowy w wysokości obliczonej w ust. 11.

Kapitał wewnętrzny (wewnętrzny wymóg kapitałowy) stanowi suma przekroczeń limitów, przy zastosowaniu średniej wagi ryzyka występującego w Banku, przemnożona przez 8%.

12. Opis zasad polityki w zakresie narażenia na ryzyko niekorzystnej zmiany wartości zabezpieczenia.

Zabezpieczenie ma na celu zapewnienie Bankowi zwrotu przysługującej mu w stosunku do klienta wierzytelności, w razie gdyby nie dokonał on spłaty tej wierzytelności w terminie ustalonym w umowie. Zabezpieczenie winno być ustanowione nie wcześniej niż data zawarcia umowy, na podstawie której zaciągane jest zobowiązanie klienta.

Bank może również stosować inne, przewidziane przepisami prawa oraz zwyczajami przyjętymi w obrocie krajowym i zagranicznym, zabezpieczenia i stosować przy ich ustanawianiu i wykonywaniu wzory pism nie wymienione w załącznikach do Instrukcji pod warunkiem zaakceptowania ich treści przez radcę prawnego Banku i wprowadzenia przez Zarząd Banku.

Bank ustala zabezpieczenia w porozumieniu z Ustanawiającym biorąc pod uwagę między innymi:

- a) rodzaj i wysokość zobowiązania oraz okres na jaki środki zostają przekazane,
- b) status prawny Ustanawiającego,
- c) sytuację finansową i gospodarczą Ustanawiającego oraz podmiotów powiązanych z nim kapitałowo lub organizacyjnie,
- d) istnienie powiązań organizacyjnych lub gospodarczych pomiędzy kredytobiorcą a Ustanawiającym będącym osobą trzecią,
- e) typowe oraz indywidualne ryzyko związane z przekazaniem środków,
- f) cechy danego zabezpieczenia wynikające z dotyczących go przepisów prawa oraz umów o ustanowienie zabezpieczenia (np. sposób ustanowienia zabezpieczenia, przesłanki i zakres odpowiedzialności wynikającej z zabezpieczenia, sposób realizacji uprawnień Banku),
- g) przewidywany nakład pracy Banku oraz związane z ustanowieniem zabezpieczenia koszty Banku oraz klientów Banku,
- h) realną możliwość oraz długość przewidywanego terminu pełnego zaspokojenia roszczeń Banku z przyjętego zabezpieczenia,
- i) istniejące już obciążenia na rzeczy mającej stanowić przedmiot zabezpieczenia (w przypadku zabezpieczeń rzeczowych) oraz zadłużenie Ustanawiającego (w przypadku zabezpieczenia osobistego),

- j) rynkową wartość zabezpieczenia,
- k) realną możliwość zaspokojenia się Banku z proponowanych zabezpieczeń w trakcie postępowania egzekucyjnego lub upadłościowego.

W okresie kredytowania, w razie spłaty części kredytu Bank może, na wniosek Ustanawiającego wyrazić zgodę na zwolnienie niektórych zabezpieczeń, o ile:

- a) pozostałe zabezpieczenia w pełni zabezpieczają spłatę kredytu, i
- b) istnieją przesłanki, że pozostała część kredytu zostanie spłacona w sposób określony w umowie kredytowej

W przypadku, gdy obok poręczenia cywilnego/wekslowego ustanowione są inne zabezpieczenia, bez zgody poręczyciela/poręczycieli nie jest możliwe zwolnienie tych zabezpieczeń przed spłatą kredytu przez kredytobiorcę.

W okresie kredytowania Bank na wniosek Ustanawiającego może wyrazić zgodę na zmianę zabezpieczenia na zabezpieczenie innego rodzaju.

W przypadku, gdy powtórna ocena wskazuje na pogorszenie zdolności kredytowej, kredytobiorca na żądanie Banku zobowiązany jest do ustanowienia zabezpieczenia dodatkowego.

Zmiana zabezpieczenia lub ustanowienie zabezpieczenia dodatkowego wymaga stosownej zmiany umowy kredytowej dokonanej w formie aneksu.

1. Ryzyko związane z zabezpieczeniem ekspozycji kredytowej- za główne ryzyka związane z zabezpieczeniem ekspozycji kredytowej Bank uważa:
  - a) spadek adekwatności przyjętego zabezpieczenia,
  - b) trudności z wyegzekwowaniem przyjętego zabezpieczenia.
2. Ryzyko związane z portfelem ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości oraz zabezpieczonych hipotecznie, może mieć znaczący wpływ na kondycję finansową Banku.
W przypadku ekspozycji finansujących nieruchomości oraz zabezpieczonych hipotecznie Bank analizuje ryzyko nie tylko dłużnika, ale również ryzyko związane z nieruchomością stanowiącą zabezpieczenie
3. Polityka Banku związana z kredytowaniem finansowania nieruchomości jak również kredytowaniem nieruchomości zabezpieczonych hipotecznie dąży do zapewnienia wystarczającej wartości zabezpieczenia ekspozycji kredytowej zarówno na moment udzielenia kredytu, jak również w całym okresie trwania umowy. Podstawowym narzędziem służącym temu celowi jest wprowadzenie wskaźnika LtV (ang. Loan to Value) określającego relację kwoty ekspozycji kredytowej do wartości zabezpieczenia, przy czym uwzględnia się tylko zabezpieczenia mierzalne - rzeczowe, nie bierze się pod uwagę do wyliczania zabezpieczeń osobistych. Za wartość zabezpieczenia przyjmuje się cenę za którą można byłoby w danym momencie sprzedać nieruchomość w przypadku pojawienia się konieczności zaspokojenia się Banku z przedmiotu zabezpieczenia.
4. W związku z tym, że Bank finansuje maksymalnie 80% wartości nieruchomości (wymagany minimalny 20% udział własny w inwestycji) maksymalny wskaźnika LtV wynieść powinien **0,8 (tj. 80,00%)**. Monitorowanie zmian wysokości wskaźnika LtV ma na celu umożliwienie szybkiego reagowania przez Bank na wzrost wartości wskaźnika LtV, a zwłaszcza przekroczenia maksymalnej wysokości.
5. Wartość wskaźnika LtV dla ekspozycji indywidualnie istotnych wylicza się w arkuszu monitoringu w oparciu o ceny GUS, własną Bankową Bazę danych, Bank korzysta z Systemu AMRON, wycenę rynkową nieruchomości.
6. Wskaźnik LtV dla wszystkich kredytów mieszkaniowych i detalicznych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie wylicza się na arkuszach analitycznych - karta informacyjna zabezpieczeń, przyjmując, że wskaźnik zabezpieczenia tych ekspozycji wynosi 0,8 (tj. 80,00%). Natomiast wskaźnik LtV dla pożyczek hipotecznych powinien wynieść nie więcej niż 0,75 (tj. 75%).
7. W wyjątkowych przypadkach Bank dopuszcza niedotrzymanie przyjętego limitu. W takiej sytuacji konieczna jest odrębna decyzja Zarządu Banku wraz z uzasadnieniem przyczyn jej podjęcia.
8. Bank, w ramach monitoringu skuteczności przyjętego zabezpieczenia sprawdza wartość wskaźników LtV raz w roku wraz z monitorowaniem sytuacji ekonomiczno finansowej dłużnika. Również, w przypadku ekspozycji kredytowych, dla których przepisy prawa nie wymagają

monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika w okresach rocznych dokonywany jest monitoring limitów LtV.

9. Dopuszcza się odstępianie od monitorowania limitów LtV, gdy są spełnione równocześnie następujące warunki:
  - a) ekspozycja kredytowa jest obsługiwana terminowo,
  - b) występuje rosnący trend cen na rynku nieruchomości.W przypadku przekroczenia wartości wskaźnika LtV, Bank może podjąć stosowne działania w celu zapewnienia skuteczności przyjętego zabezpieczenia. Działania te polegają głównie na:
  - a) zastosowaniu dodatkowych zabezpieczeń,
  - b) zażądaniu zmiany zabezpieczenia,
  - c) renegocjowaniu warunków umowy,
  - d) wypowiedzeniu umowy kredytowej i zaspokajaniu się z przedmiotu zabezpieczenia.
10. Bank dokonuje weryfikacji i aktualizacji wartości nieruchomości stanowiących zabezpieczenie posiadanych ekspozycji kredytowych.
11. W celu ustalenia wartości zabezpieczenia dla potrzeb zarządzania ryzykiem związanym z finansowaniem nieruchomości oraz ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie, w tym również dla potrzeb wyliczania wskaźnika LtV, Bank wykorzystuje:
  - a) rynkową wycenę rzeczoznawcy,
  - b) bazuje na własnych doświadczeniach uzyskanych w procesie kredytowania ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie,
  - c) korzysta z Systemu Analiz i Monitorowania Rynku Obrotu Nieruchomościami AMRON,
  - d) korzysta z utworzonej przez Bank Bankowej bazy danych
  - e) na podstawie wartości uzyskanej z polis ubezpieczeniowych, faktur zakupu lub innych dokumentów stwierdzających wartość przyjętych zabezpieczeń, cen GUS.
12. Bank monitoruje w sposób ciągły zmiany zachodzące na rynku nieruchomości poprzez:
  - a) obserwowanie cen transakcyjnych dla umów kupna nieruchomości, które są kredytowane przez Bank,
  - b) wykorzystywanie informacji z lokalnych czasopism z ofertami sprzedaży nieruchomości,
  - c) korzystanie z prognoz makroekonomicznych,
  - d) analizowanie ofert biur nieruchomości,
  - e) analizowanie danych zawartych w Bankowej bazie o cenach nieruchomości.
13. Bankowa baza danych prowadzona jest przez pracownika Banku posiadającego stosowne w tym zakresie wykształcenie i kwalifikacje.

VI. Ryzyko kredytowe do wyliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem.

1. W 2016 roku Bank nie korzystał z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych.
2. Zestawienie wartości ekspozycji przed i po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka kredytowego dla każdego stopnia wiarygodności kredytowej ustalonego dla metody standardowej oraz pozycji, które stanowią pomniejszenia funduszy własnych sporządzone według stanu na dzień 31.12.2016 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość przed zastosowaniem technik redukcji	Wartość ważona ryzykiem	Wartość wymogu kapitałowego
1	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych	1.053.818	0	0
2	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	15.559.760	3111.952	248.956
3	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	15.578	3.116	249
4	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0	0
5	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organizacji międzynarodowych	0	0	0
6	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji	110.154.192	0	0
7	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców	16.046.637	13.056.296	1.044.504
8	ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne	5.829.813	4.243.378	339.470
9	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe zabezpieczone na nieruchomościach	82.545.878	58.615.443	4.689.236
10	ekspozycje przeterminowane	4.257	6.386	511
11	ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	0	0	0
12	ekspozycje z tytułu obligacji zabezpieczonych	0	0	0
13	pozycje sekurytyzacyjne	0	0	0
14	ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorców, ekspozycje kapitałowe	1.436.350	1.436.350	114.908
15	ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	0	0	0
16	inne ekspozycje	10.117.459	5.329.325	426.346
	Razem	242.763.742	85.802.246	6.864.180

VII. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym.

1. W 2016 roku nie wystąpiły pozycje nie uwzględnione w portfelu handlowym.
2. Bank wyznacza wymogi kapitałowe w zakresie portfela bankowego i handlowego łącznie.

VIII. Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego.

1. Pomiar ryzyka stopy procentowej oparty jest na następujących założeniach:
  - a) do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
  - b) do oceny tego ryzyka Bank wykorzystuje również inne dodatkowe metody, np. badania symulacyjne zmian w przychodach odsetkowych, zmian w kosztach odsetkowych i w konsekwencji zmian w wyniku odsetkowym, metodę zaktualizowanej wartości ekonomicznej oraz analizę wskaźników ekonomicznych
  - c) badaniu i ocenie podlega wpływ zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku.

Analiza luki polega na określeniu wielkości niedopasowania między wrażliwymi na zmiany stopy procentowej aktywami i pasywami w poszczególnych przedziałach czasowych uwzględniających pierwszy możliwy termin zmian (przeszacowania) stóp procentowych.

Zakłada się, że zmiana stóp procentowych sama w sobie nie jest źródłem potencjalnych strat dla Banku. Narazenie na negatywne oddziaływanie na wyniki związane jest z istniejącymi różnicami w wielkościach aktywów i pasywów przeszacowywanych w poszczególnych terminach.

2. Za aktywa i pasywa wrażliwe na zmianę stóp procentowych Bank uznaje:

- a) aktywa (w podziale na poszczególne stawki referencyjne):
    - rachunki bieżące i pomocnicze w Banku Zrzeszającym,
    - lokaty w Banku Zrzeszającym,
    - dłużne papiery wartościowe,
    - kredyty z wyłączeniem pozycji w sytuacji zagrożonej,
    - pozostałe należności wrażliwe na zmianę stóp procentowych;
  - b) pasywa (w podziale na poszczególne stawki referencyjne):
    - zobowiązania wobec Banku Zrzeszającego (kredyty i lokaty),
    - depozyty,
    - pozyskane kredyty z innych źródeł niż Bank Zrzeszający,
    - pozostałe zobowiązania wrażliwe na zmianę stóp procentowych.
3. Bank przyjmuje następujące kryteria przyporządkowania kwot aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych do terminów przeszacowania:
- a) aktywa i pasywa, którym przypisana jest stała stopa procentowa, przyporządkowuje się do przedziałów przeszacowania w oparciu o terminy zapadalności/wymagalności; w szczególności lokaty O/N kwalifikowane są do przedziału „1 dzień”,
  - b) aktywa i pasywa, którym przypisana jest zmienna stopa procentowa, przyporządkowuje się następująco:
    - zależne od stopy redyskonta weksli NBP – do przedziału „> 2 dni ≤ 30 dni” o ile z umowy nie wynika inny termin przeszacowania,
    - zależne od stawki WIBID/WIBOR – do przedziałów wynikających z możliwie najszybszej jej zmiany w odniesieniu do daty sporządzania analizy, *w szczególności jeżeli zapis umowy przewiduje, że oprocentowanie ulega zmianie w pierwszym dniu kolejnego miesiąca kalendarzowego to terminem przeszacowania jest „1 dzień”* zależne od stopy Banku – do przedziału „> 1 miesiąc ≤ 3 miesięcy”.

Na koniec grudnia 2016 roku aktywa oprocentowane bez zobowiązań pozabilansowych z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych (i należności zagrożonych nieobsługiwanych (zapadłych)) wynoszą 214.510 tys. zł i spadły w stosunku do stanu z listopada 2016 o 4.319 tys. zł. Pasywa oprocentowane (bez pozabilansowych i bez rachunków nieoprocentowanych) wynoszą 214.510 tys. zł i spadły o 4.634 tys. zł. Nadwyżka aktywów nad pasywami oprocentowanymi wynosi 12.506 tys. zł, co daje wskaźnik relacji aktywów do pasywów na poziomie 105,83%.

W aktywach oprocentowanych aktywa zmienne stanowią 58,56%, w pasywach środki zmienne stanowią 100%. W analizowanym okresie wystąpiły zmiany w strukturze aktywów oprocentowanych. W stosunku do listopada 2016 roku nastąpił wzrost aktywów oprocentowanych wg stawki WIBID do 2.923 tys. zł. które stanowią 80,20% aktywów oprocentowanych, ze średnim oprocentowaniem 2,67%. W grupie tej największy udział mają lokaty międzybankowe. Aktywa stałe stanowią 51,65% tej grupy. W strukturze aktywów grupa aktywów zależnych od redyskonta stanowi 16,74%, ze średnim oprocentowaniem 2,57%. W grupie tej 100% stanowią aktywa z oprocentowaniem zmiennym. Aktywa zależne od stopy Banku stanowią 3,06% aktywów oprocentowanych, z oprocentowaniem średnim na poziomie 7,94%. Środki te są przeszacowywane z pewnym opóźnieniem w czasie (ok. 1 – 3 mies.) po zmianie stóp procentowych przez RPP.

Pasywa oprocentowane zmienną stopą procentową stanowią 100% pasywów oprocentowanych. Decyzje Zarządu dotyczące zmiany oprocentowania zapadają średnio w okresie 20 dni po zmianie stóp procentowych NBP przez RPP. W pasywach środki z oprocentowaniem zależnym od redyskonta stanowią 42,66% pasywów wrażliwych, ze średnim oprocentowaniem 0,60%, a zależne od stawki Banku 40,16% ze średnim oprocentowaniem 0,47%. Pasywa oprocentowane według stawek WIBID/WIBOR wynosi 17,18% ze średnim oprocentowaniem 1,13%.

Uwzględniając ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych, uwzględniając pozycję z oprocentowaniem poniżej 1 pp., potencjalne zmiany dochodu odsetkowego przy wzroście stóp procentowych o 1 pp. wyniosą 147,01 tys. zł, przy wzroście stóp procentowych o 2 pp. wyniosą 294,03 tys., natomiast przy spadku stóp o 1 pp. zmiana dochodu wyniesie (-)949,45 tys. zł, przy spadku stóp o 2 pp. zmiana dochodu wyniesie (-)2.667,43 tys. zł.

Podstawą do pomiaru poziomu ryzyka stopy procentowej jest zestawienie aktywów i pasywów Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych według terminów przeszacowania (tj. okresu pomiędzy dniem sprawozdania a najbliższym dniem zmiany oprocentowania) – Luka stopy procentowej.

Bank określa jak liczy zmianę wyniku odsetkowego z tytułu zmiany stóp procentowych, ponadto:

- a) zmiana stopy uwzględnia „mnożnik” w formule oprocentowania,
- b) wielkość luki i zmiana stopy wykazywane są z odpowiednim znakiem,
- c) za datę przeszacowania przyjmuje się środek przedziałów.

Luka stopy procentowej na datę 31.12.2016 roku prezentuje się następująco:

okres	do 1 dnia	1 – 30 dni	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 mcy	pow. 12 m-cy
wielkość luki (tys. zł)	-53.516	124.552	-66.236	7.035	374	1.045
% sumy bilansowej	22,35%	52,01%	27,66%	2,94%	0,16%	0,44%

ANALIZA LUKI na 31.12.2015 roku		Okres przeszacowania						
Rodzaj aktywów/pasywów	Ogółem	24 g – 1 m-c	1 - 3 m-ce	3 – 6 m-cy	6 - 12 m-cy	12 m-c – 2 lata	2 – 5 lat	pow. 5 lat
AKTYWA								
Staća stopa procentowa	94.080	73.000	13.000	7.035	-	-	-	1.045
Lokaty bankowe + BFG	94.045	73.000	13.000	7.000	-	-	-	1.045
Papiery wartościove	-	-	-	-	-	-	-	-
Kredyt.	35	-	-	35	-	-	-	-
Zmienna stopa procentowa	132.936	126.020	6.916	-	-	-	-	
rezerwa obowiazkowa	4.905	4.905	-	-	-	-	-	-
Kredyt wg Redyskonta.	37.992	37.992	-	-	-	-	-	-
Kredyt wg WIBID.	83.123	83.123	-	-	-	-	-	-
Pozostałe kredyty wg stopy Banku	6.916	-	6.916	-	-	-	-	-
Zapadalność aktywów wrażliwych na zmiany stopy procentowej	227.016	199.020	19.916	7.035	-	-	-	-
PASYWA								
Staća stopa procentowa	-	-	-	-	-	-	-	-
Depozyty o stałym oprocentowaniu	-	-	-	-	-	-	-	-
Zmienna stopa procentowa	214.510	127.985	86.152	-	-	-	-	
Depozyty o zmiennym oprocentowaniu wg Redyskonta	91.508	91.508	-	-	-	-	-	-
Depozyty o zmiennym oprocentowaniu wg WIBID	36.477	36.477	-	-	-	-	-	-
Depozyty o zmiennym oprocentowaniu wg stopy Banku	86.525	-	86.152	-	374	-	-	-
Wymagalność pasywów wrażliwych na zmiany stopy procentowej	214.510	127.985	86.152	-	374	-	-	-
LUKA		71.035	-66.236	7.035	-374	-	-	1.045
LUKA SKUMULOWANA		71.035	4.799	11.834	11.460	11.460	11.460	12.505

IX. Wymogi kapitałowe w zakresie ryzyka operacyjnego.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego jest wyliczany zgodnie z zasadami określonymi w Załączniku nr 14 do uchwały nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 roku (z późniejszymi zmianami).

1. Wymóg na ryzyko operacyjne Bank wylicza metodą podstawowego wskaźnika BIA.
2. Wskaźnik stanowi, średnią za okres trzech lat, wyników obliczonych jako sumę poniższych pozycji rachunku zysków i strat Banku, ustalonych zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o rachunkowości, przy czym każda pozycja musi być uwzględniona odpowiednio ze znakiem dodatnim lub ujemnym, z zastrzeżeniem ust. 7:
  - a) przychody z tytułu odsetek,
  - b) koszty z tytułu odsetek,
  - c) przychody z tytułu prowizji,
  - d) koszty z tytułu prowizji,
  - e) przychody z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych o zmiennej kwocie dochodu,
  - f) wynik operacji finansowych,
  - g) wynik z pozycji wymiany,
  - h) pozostałe przychody operacyjne.
3. Wynik, o którym mowa w ust. 2:
  - a) uwzględnia:
    - koszty z tytułu opłat za usługi określone w art. 6 a ustawy Prawo bankowe dostarczone przez podmiot, który jest w stosunku do Banku: podmiotem dominującym lub zależnym albo podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec banku lub podmiotem podlegającym nadzorowi właściwych władz lub nadzorowi równoważnemu na podstawie odrębnych przepisów,
    - przychody z tytułu leasingu operacyjnego oraz z tytułu najmu lub dzierżawy nieruchomości komercyjnych w pozostałych przychodach operacyjnych a przychody i koszty z tytułu leasingu finansowego w przychodach i kosztach z tytułu odsetek,
  - b) nie uwzględnia:
    - salda utworzonych i rozwiązanych rezerw celowych;
    - kosztów operacyjnych, w tym: kosztów z tytułu opłat za usługi na rzecz Banku, z zastrzeżeniem pkt. 1);
    - zrealizowanych zysków i strat ze sprzedaży pozycji z portfela bankowego;
    - przychodów z tytułu zdarzeń nadzwyczajnych lub występujących nieregularnie;
    - przychodów z tytułu odszkodowań uzyskanych z tytułu ubezpieczenia,
    - przychodów z tytułu dywidend otrzymanych od podmiotu, który jest w stosunku do Banku: podmiotem dominującym lub zależnym albo podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec Banku, jeśli umożliwi to uniknięcie podwójnego naliczania przychodów wewnątrzgrupowych.
4. Średnią, o której mowa w ust. 2 oblicza się, z zastrzeżeniem ust. 6 i ust. 7, na koniec roku obrotowego na podstawie wyników z ostatnich trzech, dwunastomiesięcznych okresów.
5. Jeżeli dane finansowe nie zostały zbadane przez biegłego rewidenta, Bank może wykorzystać dane szacunkowe, po uzyskaniu opinii z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta Bank dokonuje niezwłocznie stosownej aktualizacji wyliczeń wskaźnika.
6. Wyniku za którekolwiek z trzech lat obrotowych, jeżeli jest ujemny lub równy zero, nie uwzględnia się w obliczeniach średniej.
7. Wskaźnik oblicza się jako iloraz sumy dodatnich wartości wyników oraz liczby lat z dodatnimi wartościami wyników.
8. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego według metody podstawowego wskaźnika stanowi 15% wskaźnika, oblicza się według poniższego wzoru:

$$K = \frac{\sum_{i=0}^2 \max(w_i; 0)}{n} \times 15\%$$

gdzie:

w_i – roczny wynik w i-tym roku, ustalony zgodnie z przepisami ust. 2- 3.

n – liczba lat w których $w_i > 0$,

Przy obliczaniu wymogu uwzględnia się rok obrotowy, na który dokonuje się obliczenia ($i = 0$) oraz dwa kolejne lata go poprzedzające ($i = 1, 2$).

Obliczony na tej podstawie wymóg kapitałowy na 2016 rok wyniósł 1.301.190,57 zł.

Informacja nt. ryzyka operacyjnego.

Bank realizując zapisy Rekomendacji M przedstawia informację dotyczącą realizacji ryzyka operacyjnego obejmującą sumę strat i ilość zdarzeń z tytułu ryzyka operacyjnego zarejestrowanych przez Bank w 2016 roku wg poniższej tabeli.

Rodzaje zdarzeń operacyjnych	Kategorie zdarzeń operacyjnych	Razem	
		Ilość (szt.)	Koszt (zł)
1. Oszustwo wewnętrzne	1. Działania nieuprawnione	0	0,00
	2. Kradzież i oszustwo	0	0,00
	3. Błędy wewnętrzne	0	0,00
2. Oszustwo zewnętrzne	1. Kradzież i oszustwo	0	0,00
	2. Bezpieczeństwo systemów.	4	0,00
3. Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy	1. Stosunki pracownicze	67	142 234,76
	2. Bezpieczeństwo środowiska pracy	1	0,00
	3. Podziały i dyskryminacja	0	0,00
4. Klienci, produkty i praktyka biznesowa	1. Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	2	0,00
	2. Niewłaściwe praktyki biznesowe lub Rynkowe	0	0,00
	3. Wady produktów	1	0,00
	4. Klasyfikacja klienta i ekspozycje	0	0,00
	5. Usługi doradcze	0	0,00
5. Uszkodzenia aktywów	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia.	0	0,00
6. Zakłócenia działalności i błędy systemów	Systemy	139	21 752,43
7. Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	1. Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa Transakcji	521	-1 489,94
	2. Monitorowanie i sprawozdawczość	2	0,00
	3. Dokumentacja dotycząca klienta	34	0,00
	4. Zarządzanie rachunkami klientów	0	0,00
	5. Kontrahenci niebędący klientami banku	183	21,84
	6. Sprzedawcy i dostawcy	0	0,00
Razem		954	162 519,09

W powyższej tabeli wskazane zostały rzeczywiste i potencjalne straty zarejestrowane w okresie 2016 roku. Jak z powyższego wynika istotną pozycję stanowi Rodzaj/Kategoria: „Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy/stosunki pracownicze”, która jest wynikiem licznych zwolnień chorobowych pracowników jednakże straty te stanowią koszt potencjalnie poniesionych kosztów. Suma strat w 2016 roku stanowiła 12,49% wskaźnika podstawowego. Dokonując porównania w stosunku do 2015 roku, gdzie suma strat do wskaźnika podstawowego wynosiła 12,94%, uznać należy, że profil ryzyka operacyjnego w PBS w Gostyniu uległ nieznacznemu pomniejszeniu, jednakże nadal pozostaje na akceptowalnym poziomie ocenionym jako umiarkowany.

Działania mitygujące

Odnutowane straty w 2016 roku mieszczą się w granicach przyjętego poziomu apetytu na ryzyko, który został wykorzystany w 7,16%. Odnutowane zdarzenia i poniesione straty nie spowodowały znaczącego wzrostu ekspozycji Banku na ryzyko operacyjne w efekcie czego nie zachodziła konieczność tworzenia dodatkowych wymogów kapitałowych. Odnutowane zdarzenia nie spowodowały sytuacji, która mogłaby niekorzystanie wpłynąć na działalność Banku stanowiąc zagrożenie dla ciągłości działania i też poniesienia znaczącej straty. Bank w toku prowadzonego nadzoru i monitoringu ryzyka operacyjnego na bieżąco podejmuje działania w celu ograniczenia narażenia na ryzyko operacyjne starając się zredukować jego poziom i ryzyka wystąpienia strat.

X. W zakresie informacji dotyczących polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze.

1. Realizując zapisy zawarte w Uchwale nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku w sprawie „szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku”, zwanej dalej Uchwałą, dokonano oceny obowiązującego w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Gostyniu, systemu i regulacji wynagradzania pracowników oraz osób zarządzających i stwierdzono, że brak w nim elementów zachęcających pracowników do podejmowania nadmiernego ryzyka. W Banku nie funkcjonuje system wynagradzania oparty na zmiennych składnikach wynagradzania w rozumieniu Uchwały.
2. Bank realizując zapisy Uchwały i stosując wskazaną w niej zasadę proporcjonalności wprowadził „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń członków Zarządu i osób zajmujących stanowiska kierownicze w PBS w Gostyniu” w ograniczonym zakresie, korzystając z możliwości indywidualnego określenia sposobu i zakresu stosowania przepisów dotyczących zmiennych składników wynagrodzeń.
3. Bank dokonuje raz w roku nie później niż do 31 marca analizy stanowisk, wymienionych w treści Uchwały KNF 258/2011 oraz określa krąg pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku, jak również dokonuje raz w roku nie później niż do 31 marca analizy zasadności wprowadzenia systemu wynagradzania pracowników opartego na zmiennym składniku wynagrodzeń w rozumieniu Uchwały, w odniesieniu do konkretnych stanowisk, przy uwzględnieniu treści § 27 ust. 2 pkt. 1 Uchwały 258/2011 KNF.
4. Przyjmuje się, że osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka Banku są:
  - a) członkowie Zarządu, oraz
  - b) osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku tj.: Dyrektor ds. kredytów, Główny Księgowy, Naczelnik WOR, Dyrektorzy Oddziałów i Filii.
5. Do obowiązującego w Banku Regulaminu wynagradzania członków Zarządu oraz Regulaminu wynagradzania pracowników wprowadzono zmienny składnik wynagrodzenia – dodatkową regulaminową premię roczną.
6. Dodatkowa regulaminowa premia roczna, przyznawana jest na podstawie oceny efektów pracy członka Zarządu Banku oraz osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku.
7. Oceny, dokonuje Rada Nadzorcza w stosunku do członków Zarządu, a Zarząd w stosunku do osób zajmujących stanowiska kierownicze. Ocena dokonywana jest najpóźniej do końca II kwartału roku następującego po okresie oceny.
8. Ocena efektów pracy dokonywana jest po zakończeniu roku obrotowego i obejmuje 3 lata, tzn. rok miniony oraz 2 poprzednie lata.

9. Kryteriami oceny efektów pracy są:
  - a) w odniesieniu do Członków Zarządu, Głównego Księgowego i Dyrektora ds. kredytów:
    - 1) jakość portfela kredytowego,
    - 2) realizacja planu finansowego Banku,
    - 3) realizacja przyjętej strategii (kierunków działania).
  - b) w odniesieniu do Dyrektorów Oddziałów i Filii oraz Naczelnika WOR: - kryteria oceny wskazane w ust. 9 pkt. a) oraz dodatkowo ocenie podlega również:
    - 1) jakość portfela kredytowego w podległym Oddziale /Filii,
    - 2) realizacja planu handlowego w podległym Oddziale/Filii/Wydziale,
10. Jakość portfela kredytowego mierzona jest procentowym udziałem kredytów zagrożonych (suma ekspozycji zaklasyfikowanych do 2, 3 i 4 grupy ryzyka) w portfelu kredytów ogółem.
11. Pozytywna ocena uwarunkowana jest od łącznego spełnienia następujących przesłanek:
  - a) w odniesieniu do Członków Zarządu, Głównego Księgowego i Dyrektora ds. kredytów:
    - 1) utrzymania udziału, o którym mowa w punkcie 10 na poziomie nie wyższym niż 75% przyjętego limitu ostrożnościowego ogółem,
    - 2) realizacji planu finansowego Banku,
    - 3) realizacji przyjętej strategii (kierunków działania).
  - b) w odniesieniu do Dyrektorów Oddziałów i Filii oraz Naczelnika WOR:
    - 1) pozytywnej oceny Rady Nadzorczej o której mowa w ust. 11 pkt a), ponadto
    - 2) utrzymaniem udziału kredytów zagrożonych w portfelu kredytów ogółem w podległym Oddziale/Filii na poziomie nie wyższym niż 75 % przyjętego limitu ostrożnościowego ogółem,
    - 3) pozytywnej oceny realizacji planu handlowego w podległym Oddziale/Filii/Wydziale,
12. Podstawą oceny członka Zarządu oraz osoby zajmującej stanowisko kierownicze są efekty pracy za 3 lata poprzedzające dokonywanie oceny.
13. Przy ocenie pracy członka Zarządu oraz osoby zajmującej stanowisko kierownicze w Banku, Rada Nadzorcza oraz Zarząd uwzględni zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto.
14. Wysokość premii rocznej nie może stanowić znaczącej części wynagrodzenia członka Zarządu Banku oraz osoby zajmującej stanowiska kierownicze w Banku.
15. Łączna kwota premii rocznej dla członków Zarządu oraz osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku ustalana jest w wysokości do 5% rocznego zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto Banku z czego 40% powstałej kwoty dzieli się pomiędzy członków Zarządu, a pozostałą część pomiędzy osoby zajmujące stanowiska kierownicze. Wysokość premii nie może być większa niż 20% osiągniętego w danym roku przez członka Zarządu oraz osoby zajmującej stanowisko kierownicze wynagrodzenia zasadniczego.
16. O nie wypłacaniu regulaminowej premii rocznej Rada Nadzorcza w stosunku do Zarządu, a Zarząd w stosunku do osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, może podjąć decyzję również w sytuacji gdy prognozy lub założenia przyjęte w planie finansowym na rok następny występujący po roku ocenianym ze względu na zmiany makroekonomiczne i gospodarcze niezależne od Banku znacznie odbiegają od założeń strategii (dynamika poniżej 95%).
17. Wypłata części odroczonej premii rocznej następuje po dokonaniu pozytywnej oceny jakości portfela kredytowego za dany okres przy uwzględnieniu aktualnego wyniku finansowego netto.
18. Rada Nadzorcza w stosunku do członków Zarządu, a Zarząd w stosunku do osób zajmujących stanowiska kierownicze podejmuje decyzje o przyznaniu premii rocznej w formie uchwały na zasadach określonych w „Regulaminie wynagradzania członków Zarządu w PBS w Gostyniu” oraz w „Regulaminie wynagradzania pracowników PBS w Gostyniu”.
19. 60% regulaminowej premii rocznej wypłacane jest po przyznaniu, z zastrzeżeniem ust 26.
20. Przyjmuje się trzyletni okres odroczenia pozostałej (poza wypłaconą zgodnie z ust. 19) części regulaminowej premii rocznej, z zastrzeżeniem ust 26.
21. Na odroczonej części wynagrodzenia Bank tworzy rezerwę w ciężar kosztów.
22. Odroczonej części premii zostaje rozłożona na 3 równe roczne raty płatne z dołu.

23. Rada Nadzorcza w stosunku do członków Zarządu, a Zarząd w stosunku do osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku dokonuje weryfikacji poziomu przyznanej części odroczonej regulaminowej premii rocznej oraz podejmuje decyzje o jej wypłacie z zastrzeżeniem ust. 26.
24. Część odroczonej regulaminowej premii rocznej akceptowana jest przez Radę Nadzorczą i Zarząd pod warunkiem spełnienia kryterium wskazującego, że akceptowalny poziom ryzyka kredytowego nie został przekroczony (np. wskaźnik kredytów zagrożonych w portfelu kredytów udzielonych podmiotom niefinansowym).
25. Ustanie stosunku pracy członka Zarządu Banku lub osoby zajmującej stanowisko kierownicze w Banku w okresie oceny nie powoduje pozbawienia go prawa do części odroczonej premii rocznej. W takiej sytuacji, ocena pracy członka Zarządu Banku oraz osoby zajmującej stanowisko kierownicze w Banku pod kątem wypłaty części odroczonej regulaminowej premii rocznej, obejmuje okres pełnienia funkcji członka Zarządu Banku lub pracy osoby zajmującej stanowisko kierownicze w Banku oraz konsekwencje podjętych w tym okresie decyzji.
26. Wypłata regulaminowej premii rocznej następuje jednorazowo (część premii rocznej nie jest odraczana), jeżeli w roku podlegającym ocenie spełniony jest jeden z poniższych warunków:
  - a) suma bilansowa Banku nie przekracza kwoty 400 mln PLN,
  - b) dynamika portfela kredytowego Banku rok do roku nie przekracza 125%.
27. Politykę zatwierdza i weryfikuje Rada Nadzorcza PBS w Gostyniu.
28. Wdrożona Polityka podlega raz w roku przeglądowi dokonywanemu przez audyt wewnętrzny. Wyniki z tego przeglądu przedstawiane są w formie raportu Radzie Nadzorczej.

XI. Wymogi kapitałowe na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważone ryzykiem.

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.